

12/05/2025 Tarih ve 19077723 sayılı

KURULUŞ VE AMAÇ

1. Kuruluş
MADDE 1- (1) Bu sözleşme hükümlerini kabul ederek ortaklığa giren ve girecek olan aynı çalışma konularına sahip, kooperatif birlikleri arasında 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu hükümlerine göre değişir ortaklı değişir sermayeli Sınırlı Sorumlu Tarım Kooperatifleri Merkez Birliği kurulmuştur.
 (2) Merkez Birliği, ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır. Tescilden önce Merkez Birliği namına iş ve işlem yapanlar bunlardan şahsen ve zimmeten olarak sorumludurlar.
 (3) Anasözleşmede yapılacak değişiklikler kuruluştaki usule tabidir.

2. Ünvan

MADDE 2- (1) Merkez Birliğinin ünvanı: SİNLRI SORUMLU TARIM KOOPERATİFLERİ MERKEZ BİRLİĞİ'dir.

3. Süre

MADDE 3- (1) Merkez Birliği süresizdir.

4. Merkez ve şubeler

MADDE 4- (1) Merkez Birliğinin yönetim merkezi Ankara ilidir.

(2) Merkez Birliği, gerekli gördüğü takdirde yurt içinde ve yurt dışında şubeler açabilir. Şubeler, merkezin sicil kaydına atfı yapılmak suretiyle bulundukları yer ticaret siciline tescil olunurlar.

5. Çalışma bölgesi

MADDE 5- (1) Merkez Birliğinin çalışma bölgesi Türkiye'dir.

6. Kısa adı

MADDE 6- (1) Merkez Birliğinin kısa adı, TAR-KOOP'dur.

7. Amaç

MADDE 7- (1) Merkez Birliği'nin amacı, ortak birliklerin ve bunlara bağlı kooperatiflerin ortaklarının yaşam koşullarını iyileştirmek, ekonomik ve sosyal yönden kalkınmalarını sağlamak amacıyla, ortak birliklerin her türlü tarımsal ürünlerinin üretim, değerlendirme ve pazarlama konularındaki müşterek menfaatlerini korumak, bu hususta iktisadi faaliyette bulunmak, faaliyetlerini koordine etmek ve denetlemek, dış ülkelerle olan münasebetlerini düzenlemek kooperatifçiliği geliştirmek ve ihtiyaç duyulan konularda eğitimlerine yardımcı olmaktır.

8. Çalışma konuları

MADDE 8- (1) Merkez Birliği, 7 nci maddede yazılı olan amacın gerçekleştirilmesi için aşağıda belirtilen konularda faaliyet gösterir;

- Ortak kooperatif ve birliklerin amaçlarını gerçekleştirmek ve menfaatlerini korumak için yurt içi ve dışında ekonomik çalışmalarda bulunmak, kooperatif ve birliklerin çalışmalarını koordine etmek, dış ülkelerle kooperatif ve birlik ilişkilerini incelemek ve geliştirmek, kooperatifleri denetlemek, kooperatif ve birliklere eğitim faaliyetlerinde bulunmak.
- Her çeşit tarımsal ürününün üretimine ve pazarlanmasına Yönelik istihlal, imal, nakil, depolama, pazarlama ve istif işlerinin yapılmasında ortak birliklerle birlik ortağı kooperatiflere yardımcı olmak ve bu işlerin yapılmasında koordinasyonu sağlamak,
- Ortak birliklerle birlik ortağı kooperatiflerin ihtiyacı olan her türlü ekipman, ilaç, gübre ve diğer üretim girdilerini imal eden tesisler kurmak, bunları satın almak, kiralamak veya bunlara ortak olmak,
- Ortak birlikler, birlik ortağı kooperatifler ve bunların ortaklarının ihtiyaç duyacakları makine, alet ve ekipmanlarla diğer girdileri ucuz ve kredili olarak temin etmeleri için gerekli faaliyetlerde bulunmak,
- Merkez Birliğinin kuracağı tesisler için gerekli taşınır ve taşınmaz mallar edinmek, gerektiğinde yarım kalmış birlik ve kooperatif tesisleri ile kamu tarafından yapılmış veya yaptırılmış tesisleri devir alarak işletmek veya işletilmesini sağlamak,
- Ortak birlikler, birlik ortağı kooperatifler ve bunların ortaklarının her türlü tarımsal, ürünlerinin iç ve dış pazarlarda tanıtılması ve pazarlanması için gerekli faaliyetlerde bulunmak. Gerektiğinde ithalat ve ihracat yapmak veya yaptırmak,
- Ortak birliklerinin üretimden kaynaklanan kanuni haklarının, ortaklarına intikalinde yardımcı olmak, gerekli önlemleri almak,
- Tarım ve Orman Bakanlığının, tarımın geliştirilmesi yönündeki politikalarına yardımcı olmak,
- Kamu kurum ve kuruluşlarıyla bankalardan sağlanacak kredi işlerinde ortaklarına yardımcı olmak, gerektiğinde kredi kullanmak veya kullandırmak, bunun için gerekli ipotek işlemlerini yapmak, gerçek kişilerce ve resmi kuruluşlarca yapılacak her türlü yardım ve bağışı kabul etmek,
- Ortak birlikler ve birlik ortağı kooperatiflere hukuki, mali ve teknik konularda yardımcı olmak, gerektiğinde bu konularda eğitim ve denetim yapmak,
- Çalışma konularıyla ilgili olarak gerektiğinde milli ve milletler arası kuruluşlarla işbirliği yapmak ve bu kuruluşlara üye olmak,
- Ortak birlikler ve birlik ortağı kooperatiflerin ürettikleri her türlü ürünü değerinde satılması için piyasa koşulları oluşturmak,
- Ortak birliklerle birlik ortağı kooperatiflerin ve bunların ortaklarının sosyal güvenceye kavuşması için gerekli çalışmaları yapmak. Her türlü sigorta hizmetlerinin sağlanmasında aracılık etmek,
- Tarımsal üretim ve teknolojisini geliştirecek her türlü çalışmalarda bulunmak, araştırmalar yapmak, ilgili yurt içi ve yurt dışı araştırma kuruluşları ile ortak çalışmalarda bulunmak,
- Amaç ve çalışma konularında gazete, dergi, kitap çıkarmak, her türlü yayın faaliyetlerinde bulunmak ve gerektiğinde seminer, sempozyum, panel, konferans gibi toplantılar ile fuar düzenlemek, düzenlenenele katılmak,

- m) Gerekli görülen yerlerde şubeler açmak,
 n) Çalışma konuları ile ilgili iktisadi işletme ve /veya şirketler kurmak ve kurulmuş olan şirketlere ortak olmak,
 o) Çevresel faktörler göz önüne alınarak, her türlü atıklarından, enerji üretilmesine yönelik yenilenebilir enerji konusunda çalışmalar yapmaktır.
 8) Merkez Birliği ortağı birlikleri ve birlik ortağı kooperatifleri çalışmalarını konusunda yönlendirmek, çalışma konuları ile ilgili projeler oluşturmak, ortak birliklerle birlik ortağı birim kooperatiflerin ortaklarına yönelik mesleki yeterlilik eğitimi vermek ve eğitimin sonunda sınav yaparak başarılı olanlara belge vermek,

ORTAKLIK İŞLERİ

9. Ortaklık

MADDE 9- (1) Merkez Birliği'nin ortak sayısı sınırsızdır. Ancak kuruluştaki en az yedi kooperatif birliğinin bir araya gelmesi şarttır.

10. Ortaklık şartları

MADDE 10- (1) Anasözleşmenin 8 inci maddesindeki konularda faaliyette bulunan tarım kooperatifleri birlikleri, Merkez Birliği'ne ortak olabilirler.

11. Sorumluluk ve ek ödemeler

MADDE 11- (1) Merkez Birliği, ortaklarına kendi varlığının dışında şahsi bir sorumluluk veya ek ödemeler yükliyorsa, bu halde ortak olmak isteğinde bulunan birlikler, bu sorumluluk ve yükümlülükleri kabul ettiğini yazılı olarak bildirdiği takdirde değer taşır.

12. Başvurma şekli ve ortaklığa kabul

MADDE 12- (1) Bir kooperatifler birliğinin, Merkez Birliği'ne ortak olabilmesi için;

- Birliğin anasözleşmesinde Merkez Birliği'ne girilmesine ait hükmün bulunması ve genel kuruldan Merkez Birliği'ne giriş kararının alınmış olması,
 - Merkez Birliği anasözleşmesinde yazılı ortaklık hak ve ödevlerini kuruluştaki anasözleşmeyi imzalayarak, sonradan girişte ise anasözleşme hükümlerinin kabul edildiğini gösteren noterden tasdikli bir ortaklık taahhütnamesi vermek suretiyle kabul etmiş olması,
 - Birliğin mal varlığını gösterir bir bilanço vermiş olması, gereklidir.
- (2) Merkez Birliği yönetim kurulu ortaklığa giriş isteğinde bulunan birliklerin anasözleşmede gösterilen ortaklık şartlarını taşıyıp taşımadıklarını araştırarak uygun olanların müracaatlarına istinaden ortaklığa kabul kararını karar defterine yazar. Yönetim kurulu başvuruyu bir ay içinde sonuçlandırır ve kararını ortak olma isteğinde bulunan birliğe taahhütlü mektupla veya elden imza karşılığında tebliğ eder.
- (3) Ortaklığa kabul kararı verilen birliğin, taahhüt ettiği nakdi sermaye payının 1/4'ünün karşılığı olan miktar tahsil edilir. Girişte ortaklık vecibesini yerine getirmeyen birliklerin ortaklık hakkı doğmaz.
- (4) Ortaklığa kabul edilmeyen birlikler, Merkez Birliği denetleme organı aracılığıyla Merkez Birliği genel kuruluna müracaat edebilirler.

ORTAK BİRLİKLERİN HAK VE GÖREVLERİ

13. Ortak birliklerin görevleri

MADDE 13- (1) Ortak birliklerin görevleri şunlardır:

- İlgili kanunlar, anasözleşme ve yönetmelik hükümlerine uymak,
- Merkez Birliğinin çıkarlarına ve alınan kararlara aykırı davranışlarda bulunmamak, Merkez Birliğinin bütün hizmetlerine yardımcı olmak, ✓
- Yüklenildiği ortaklık paylarını, varsa ek ödemelerini, kredi ve avanslardan doğan ve vadesi gelen borcunu, zamanında ödemek,
- Merkez Birliğine olan her türlü vecibelerini yerine getirmek, ✓
- Finansman müesseselerinden Merkez Birliği adına ortakların müteselsil kefaleti ile kredi alınması durumunda, alınan kredinin geri ödemesinde payına düşen miktarı zamanında ödemek,
- Müspet gelir gider farklarından merkez birliğine ayrılan %2'lik pay ile ortak kooperatiflerinin müspet gelir gider farklarından üst birlik fonu olarak gönderilen %7'lik yardımın 2/7'sini Merkez Birliğine göndermek,
- Denetim ve eğitim hizmetlerine ait giderlere iştirakte bulunmak.

14. Ortak birliklerin hakları

MADDE 14- (1) Ortak birliklerin hakları şunlardır:

- Genel kurul toplantısına katılmak,
- Yönetim kurulu yıllık faaliyet raporunu, bilanço, gelir gider farkı hesaplarını ve denetleme organı raporlarını genel kurulun yıllık toplantısından en az on beş gün öncesinden itibaren bir yıl süre ile Merkez Birliği merkezinde, varsa şubelerinde ve Kooperatif Bilgi Sistemi (KOOPBİS)'ten incelemek,
- Gerektiğinde ilgili makamlara başvurarak görev ve hakları ile ilgili konularda yardımcı olunmasını istemek,
- Kanun ve anasözleşmede yazılı her türlü haklardan faydalanmak,
- Gerektiğinde, yönetim kurulu ve genel kurul kararlarına karşı denetleme organına veya yargı organlarına itiraz hakkını kullanmak,
- Genel kurula katılma hakkını haiz ortak birlikleri ve temsilcilerini gösterir listeyi KOOPBİS üzerinden incelemek,
- Ortağı olduğu Merkez Birliğinin adres, iletişim bilgileri, ticaret sicili kayıtları, gayrimenkul durumu, genel kurul toplantı evrakı, yetkili yönetim, denetleme organı, tasfiye kurulu üyeleri, dış denetçi ve Merkez Birliğinin diğer ortak birliklerine dair bilgilere KOOPBİS üzerinden erişebilmek.

15. Ortak birliklerin haklarını kullanma şekli

MADDE 15- (1) Merkez Birliği ortağı birlikler, haklarını aşağıda belirtildiği şekilde kullanır.

a) Ortak birliklerin, temsilcileri aracılığıyla Merkez Birliği genel kurul toplantılarında oy kullanmak, iptal davası açmak, gelir-gider farkı almak gibi eşit oldukları haklar aleyhinde değişiklik yapılamaz.

b) Ortak birlikler, Merkez Birliği faaliyetleri ve yönetim kurulu üyeleri hakkında Merkez Birliği denetleme organı üyelerine her zaman başvurabilirler.

(2) Merkez Birliği ortağı birlik temsilcilerinden herhangi birisi, genel kurulda tespit ettiği usulsüzlüklere genel kurulda itiraz edebileceği gibi itirazını genel kurul tutanağına da yazdırabilir.

16. Ortaklığın sona erme şekli

MADDE 16- (1) Merkez Birliği ortaklığı, aşağıdaki hallerde sona erer;

- a) Ortaklıktan çıkma,
- b) Ortaklıktan çıkarılma,
- c) Ortaklığın düşmesi.

17. Ortaklıktan çıkma

MADDE 17- (1) Ortaklıktan çıkmayı arzu eden ortak birlikler; Genel kurullarından karar almaları, Merkez Birliğine borçlarının olmaması ve yazılı olarak Merkez Birliği yönetim kuruluna müracaat etmeleri şartı ile çıkma dilekçesini verdiği tarihten itibaren bir ay içinde ortaklıktan çıkabilirler.

(2) Yönetim kurulu, ortaklıktan çıkma isteğini reddedemez ve ilk toplantısında görüşür.

(3) Her ortak birlik, genel kurulundan karar almak şartıyla Merkez Birliğinden çıkabilir. Çıkma isteği yönetim kurulunca karara bağlandığı andan itibaren ortaklıktan çıkması kabul edilmiş sayılır. Yönetim kurulu anasözleşmeye uygun olarak yapılacak isteğe rağmen bir ortak birliğin Merkez Birliğinden çıkma isteğini kabulden kaçınacak olursa, ortak birlik çıkma isteğini noter aracılığı ile Merkez Birliğine bildirir. Bildiri tarihinden itibaren çıkma gerçekleşir.

(4) Ortak birliklerin Merkez Birliğine girişlerinden itibaren üç yıl içinde ortaklıktan çıkmak istemeleri halinde, Merkez Birliğin mevcudiyetini tehlikeye düşürecekleri gerekçesiyle Merkez Birliği, çıkan birliklerden genel kurulca belirlenecek uygun bir tazminat talebinde bulunabilir.

(5) Genel kurulun tasfiyeye karar verdiği tarihten altı ay öncesine kadarki zaman içerisinde çıkma isteğinde bulunan ortak birliklerin bu istekleri dikkate alınmaz.

18. Ortaklıktan çıkarılma

MADDE 18- (1) Aşağıdaki hallerde ortak birlikler Merkez Birliğinden çıkarılır:

- a) Kanun ve anasözleşmede yer alan yükümlülüklerini yerine getirmemek, →
- b) Merkez Birliği aleyhinde faaliyet göstermek, →
- c) Merkez Birliğinin kefaletiyle temin edilmiş kredi ve yardımları Merkez Birliği talimatı dışında kullanmış olmak,
- d) Anasözleşmenin 10 uncu maddesinde belirtilen ortaklık şartlarını yitirmiş olmak.

19. Ortaklıktan çıkarılma kararının verilmesi ve itiraz

MADDE 19- (1) Ortak birlikler anasözleşmede gösterilmeyen sebeplerle ortaklıktan çıkarılmazlar.

(2) Ortaklıktan çıkarılma yönetim kurulunun kararıyla olur. Çıkarma kararı gerekçeli olarak yönetim kurulu karar defteri ile ortaklar defterine kaydedilir.

(3) Kararın onaylı örneği, çıkarılan ortak birliğe tebliğ edilmek üzere on gün içinde notere tevdi edilir. Bu ortak, çıkarılma kararının tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde itiraz davası açabilir veya genel kurula itiraz edebilir.

(4) Bu itiraz, ilk toplanacak genel kurula sunulmak üzere yönetim kuruluna noter aracılığı ile tebliğ ettirilecek bir yazı ile yapılır.

(5) Genel kurula itiraz edildiği takdirde, yönetim kurulunun çıkarma kararı aleyhine itiraz davası açılmaz. Genel kurulca verilecek karara karşı itiraz davası hakkı saklıdır.

(6) Üç aylık süre içinde genel kurula veya mahkemeye başvurmak suretiyle itiraz edilmeyen çıkarma kararları kesinleşir.

(7) Haklarındaki çıkarma kararı kesinleşmeyen ortak birliklerin hak ve yükümlülükleri, çıkarma kararı kesinleşinceye kadar devam eder.

20. Süre ve ortaklığın düşmesi

MADDE 20- (1) Merkez Birliği, sermaye yükümlülüğünden borçlu olanlar, anasözleşmenin 13 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) ve (d) bentlerinde belirtilen görevleri yerine getirmeyenler ile vadesi gelen borçları dahil diğer ödemelerle yükümlü bulunan ortak birliklerden resmi yazı ile bir ay içinde borçlarını ödemelerini ister. Borcun ödenmemesi halinde ikinci bir yazı ile verilecek münasip süre sonuna kadar borcun ödenmesi istenir.

(2) İlk isteğe uymayan ve ikinci istemeden sonra da bir ay içinde yükümlülüklerini yerine getirmeyen birliklerin ortaklığı genel kurul kararına gerek kalmadan kendiliğinden düşer.

(3) Ortaklıktan düşme işleminin kesinleşmesi için Yönetim Kurulunun bu hususta alacağı kararın ilgili birliğe tebliği şarttır.

(4) Ortaklığın düşmesi ortak birliğin, anasözleşme veya diğer sebeplerle doğmuş borçlarının yok olmasını gerektirmez.

21. Ortaklığın sona eren birliklerle hesaplaşma süresi ve yükümlülük

MADDE 21- (1) Merkez Birliği ortaklığından çıkan ve çıkarılan birliklerin, Merkez Birliğin yedek akçeleri üzerinde hiçbir hakları yoktur.

(2) Mevcut olan haklar ise ortak birliğin ayrıldığı yıl sonu bilançosuna göre hesaplanır.

(3) Ortaklıktan çıkan ve çıkarılan birliklere yapılacak iade ve ödemeler Merkez Birliğinin varlığını tehlikeye düşürecek nitelik taşıyorsa, iade ve ödemelerin süresi genel kurulca üç yılı aşmamak üzere geciktirilebilir.

(4) Ortaklıktan çıkan veya çıkarılan birliklerin alacak ve hakları, bunları isteyebilecekleri günden itibaren beş yıllık süre sonunda zaman aşımına uğrar. Ancak, genel kurul yetkisine bağlı olarak alınan kredilerde, ortakların sorumluluğu geri ödeme süresince devam eder.

(5) Ortaklıktan çıkan ve çıkarılan birliklerin, ortaklık zamanlarına ait zararlardan dolayı sorumlulukları ayrıldıkları yıla ait bilançonun genel kurulca kabulünden başlayarak iki

bilanço yılı devam eder. Ortaklıktan çıkan veya çıkarılan birlikler tarafından o güne kadar gerek sermaye payı olarak ve gerekse mevduat olarak Merkez Birliğine yatırılmış bulunan paralar, tahakkuk eden zarar karşılığı düşüldükten sonra faizsiz olarak birliklere geri verilir.

(6) Ortaklıktan çıkan ve çıkarılan birliklere yapılacak ödemeler toplamı, ödenmiş Merkez Birliği sermayesi tutarının 1/10'unu geçemez. Bu miktarı geçen ödemeler ertesi yıla aktarılır. Bu aktarmalar birliğin alacağına beş yıllık zaman aşımı süresine kadar bekletilemez.

(7) Ortaklıktan çıkarılan birliklere yapılacak ödemenin sırası ortaklıktan çıkan birliklere yapılacak ödemelerden sonra başlar.

22. Ortaklığa tekrar alınma şartları

MADDE 22- (1) Ortaklıktan çıkan veya çıkarılan ortak birliklerin ayrılma sebepleri ortadan kalkınca Merkez Birliğine tekrar alınmalarında 10 uncu maddedeki şartlar aranır.

(2) Çıkarılan ortak birlikler hariç olmak üzere, ortaklıktan çıkmış olan birliklerin, tekrar Merkez Birliğine girmeleri için genel kurullarından Merkez Birliğine girme kararı almaları gerekir.

(3) Ortaklığa kabul Merkez Birliği yönetim kurulu kararı ile olur. Bu husustaki yönetim kurulu kararlarına karşı Merkez Birliği genel kuruluna itiraz hakkı vardır.

23. Ortaklık senedi

MADDE 23- (1) Her ortak birliğin ortaklık haklarının ünvanına yazılı ortaklık senedi ile temsil olunması şarttır.

(2) Ortaklık senedine Merkez Birliğinin ve birliğin ünvanı, merkezi ve Merkez Birliğine girdiği tarih yazılır. Bu senet ortak birlik ile Merkez Birliğini temsile yetkili olan kimseler tarafından imzalanır.

(3) Ortak birliğin yatırdığı veya çektiği paralar tarih sırası ile kaydedilir. Bu kayıtlar ortak birliğin ödediği paralara ait ise Merkez Birliği yetkililerince imzalanır.

(4) İmzalı ortak senedi makbuz hükmündedir. Ortaklık senetleri kıymetli evrak niteliğinde olmayıp sadece ortak birliğe ait ispatlayıcı bir belge hükmündedir.

24. Ortaklık payları, şahsi alacaklılar

MADDE 24- (1) Bir ortaklık payının değeri 100 Türk Lirasıdır. Merkez Birliğine giren her ortak birliğin en az 50 ortaklık payı alması şarttır.

(2) Bir ortak 5000 payı geçmemek üzere istediği miktarda sermaye payına sahip olabilir.

(3) Bir kaç pay bir ortaklık senedinde gösterilebilir. Önceden alınması taahhüt edilen pay miktarı tamamen ödenmedikçe pay artırımları yapılamaz.

(4) Ortak birliğin alacaklıları, ancak ortağa ait faiz ve gelir-gider farklarından hissesine düşen miktarı ve Merkez Birliğinin dağılmasında ona ödenecek payı haczettirebilir.

25. Sermaye

MADDE 25- (1) Merkez Birliğinin sermayesi değişebilir olup, ortak birliklerin taahhüt ettikleri ortaklık paylarının toplam tutarından ibarettir. Her ortak birliğin en az50.... pay taahhüt etmesi zorunludur.

(2) Merkez Birliği sermayesinin en az haddi35000,00..... Türk Lirasıdır. Bunun 1/4'ü olan8750,00..... Türk Lirasının kuruluşta peşin ödenmesi gerekir.

26. Ortaklık paylarının ödenme şekli

MADDE 26- (1) Merkez Birliğinin kurucu ortak birlikleri kuruluşta, sonradan ortaklığa girecek olan birlikler ise Merkez Birliğine ilk girişlerinde, yüklendikleri nakdi sermayenin ¼ ünü peşin öder.

(2) Geri kalan sermaye borcunun ödenme şekli ile süresini genel kurul tayin eder. Ancak, bu süre taahhüt tarihinden itibaren iki yılı geçemez.

27. Borç para alma

MADDE 27- (1) Merkez Birliği, amaçlarını gerçekleştirmek için resmi ve özel teşekküllerden, ortaklarından bağış ve yardım kabul edebilir, borç para alabilir.

28. Ayn neviden sermaye ile ortaklık

MADDE 28- (1) Merkez Birliği, genel kurulca kabul edilecek ayn neviden sermaye karşılığı ile de birlikleri ortaklığa kabul edebilir. Ayrıca kendisi mevcut bir işletmeyi veya aynları tüzel kişiliği adına devralabilir.

29. Değer biçme, bilirkişi

MADDE 29- (1) Aynların değerinin tespiti kurucular tarafından toplantıya çağırılacak ilk genel kurulda ortak birliklerin toplam temsilci sayısının 2/3 çoğunluğu ile seçilecek bilirkişi tarafından yapılır.

(2) Kuruluşta sonra ortaklığa girecek olan birliklerin ayn neviden sermaye koymaları halinde değer tespiti için yapılacak genel kurul, yönetim kurulu toplantıya çağırır. Ortak birlik temsilcilerinin 2/3'ünün toplanması mümkün olmayan hallerde bilirkişinin seçimi Sulh Hukuk Mahkemesinden istenir.

(3) Seçilen bilirkişi veya bilirkişiler tarafından verilen rapora ayn neviden sermaye koyan ortak birlikler, tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde mahalli sulh hukuk mahkemesine itiraz edebilir. Mahkemenin vereceği karar kesindir.

30. Değer tespiti raporunun görüşülmesi ve kabulü

MADDE 30- (1) 29 uncu madde gereğince atanan bilirkişi, gereken raporları düzenleyip verdikten sonra yapılacak genel kurul toplantısında konu görüşülür. Çağrı ilanlarına bilirkişi raporunun bir örneği eklenir.

(2) Ortak birliklerin toplam temsilci sayısının en az yarısının genel kurul toplantısında bulunması şartı ile bilirkişi raporları okunup, incelendikten ve gerektiğinde ayn neviden sermaye koyan ve devralınacak işletmenin veya aynların sahibinin açıklamaları dinlendikten sonra değerlerinin aynen kabul veya reddine yahut ilgililerin muvafakati ile değerlendirilmesine ortak birlik temsilcilerinin yarısından bir fazlasının kabulü ile karar verilir.

31. Hak ve vecibelerde eşitlik

MADDE 31- (1) Ortak birlikler, bu anasözleşmede yer alan esaslar dahilinde hak ve vecibelerde eşittirler.

32. Bilgi edinme hakkı

MADDE 32- (1) Ortak birliklerin bilgi edinme hakkı Merkez Birliği organlarından birinin kararı ile yok edilemez veya sınırlandırılmaz.

33. Ticari defterler ve sır saklama

MADDE 33- (1) Merkez Birliğinin ticari defter ve belgeleri ile ilgili konularının incelenmesi genel kurulun açık bir izni ve yönetim kurulunun kararı ile olur.

(2) İncelenmesine izin verilen defter ve belgelerden öğrenilecek sırlar hariç olmak üzere hiçbir ortak birlik iş sırlarını öğrenmeye yetkili değildir. Her ortak birliğin temsilci ve yetkilileri ne şekilde olursa olsun öğrenmiş olduğu Merkez Birliğine ait iş sırlarını sonradan ortaklık haklarını kaybetmiş olsalar dahi daima gizli tutmak zorundadır. Bu mecburiyete uymayan ortak birliğin temsilci ve yetkilileri meydana gelecek zararlardan olduğu gibi Merkez Birliğinin şikayeti üzerine herhangi bir zarar umulmasa dahi ilgili Mahkemelere başvuru hakkı saklıdır.

34. Merkez Birliğinin sorumluluğu

MADDE 34- (1) Merkez Birliği borçlarından dolayı alacaklılarına karşı, mal varlığı ve ortaklarının sermaye yüklenmesinin on katına kadar sorumludur.

35. Ortak birliklerin sorumluluğu

MADDE 35- (1) Merkez Birliğine ortak birliklerin sorumluluğu, yüklenmiş oldukları sermaye paylarının on katı ve ek ödeme yükümlülükleri ile sınırlıdır.

36. Ek ödeme

MADDE 36- (1) Genel kurulca bilanço açıklarını kapatmada kullanılmak üzere ortak birliklerden ek ödemeler istenebilir.

(2) Ek ödemelerde her bir ortak kooperatifin hissesine düşecek miktar bilanço açığının ortak birliklerin Merkez Birliğine girerken taahhüt ettikleri paylarının sayısına bölünmesiyle bulunur.

(3) Ek ödemeler toplamı o yılın bilanço açığı miktarını geçemez.

37. İflas halinde usul

MADDE 37- (1) Merkez Birliğinin iflası halinde, iflas idaresi ortak birliklerin her birinden payına düşen borcun ödenmesini ister. Tahsil edilemeyen meblağlar diğer ortak birlikler arasında bölüşülür.

(2) Aktif bakiyesi pay cetvellerinin kesin olarak tespiti üzerine geri verilir. Ortak birliklerin birbirine rucu hakları saklıdır.

(3) Ortak birliklerin geçici olarak tespit olunan borçlarıyla pay cetveli aleyhine 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre itiraz hakları vardır.

38. Merkez Birliğine yeni giren ortakların sorumluluğu

MADDE 38- (1) Merkez Birliğinin mali durumunu bilerek Merkez Birliğine yeni ortak olan birlik, girişinden önce doğmuş olan Merkez Birliği borçlarından diğer ortak birlikler gibi sorumlu olur. Buna aykırı anlaşma hükümleri ile ortak birlikler arasındaki anlaşmalar üçüncü şahıslar için hüküm ifade etmez.

39. Merkez Birliğinin dağılması halinde sorumluluk

MADDE 39- (1) Merkez Birliğinin dağılması halinde, dağılmanın ticaret siciline tescilinden başlayarak bir yıl içinde Merkez Birliğinin iflasının açılmasına karar verildiği takdirde ortak birlikler ek ödemelerle birlikte sorumludur.

(2) Ortak birliğin, Merkez Birliği ortaklığından ayrılması halinde, ayrılış tarihinden başlayarak iki yıl içinde Merkez Birliğinin iflas etmesi durumunda, önceden doğmuş olan borçlar için ortak birlik, sorumluluktan kurtulamaz.

40. Sorumlulukta zaman aşımı

MADDE 40- (1) Alacaklıların, ortak birliklerin şahsi sorumluluklarından doğan hakları, daha önce kanuni bir hüküm gereğince düşmedikçe, iflas işlemlerinin sona ermesinden başlayarak bir yıl süre ile alacaklılardan her biri tarafından ileri sürülebilir.

(2) Ortak birliklerin birbirine olan rucu hakları da bu hakka vucut veren ödemenin yapıldığı andan başlamak üzere bir yıl içinde zaman aşımına uğrar.

MERKEZ BİRLİĞİNİN HESAPLARI

41. Gelir-gider farkları ve bölünmesi

MADDE 41- (1) Merkez Birliğinin müspet gelir-gider farkı, ortak birlikler tarafından ayrılan %2'lik Merkez Birliğine yardım fonu ile birliğe ortak kooperatifler tarafından kooperatifler birliği ve merkez birliğine ayrılan %7'lik fonun 2/7'sini oluşturan yardımlar ve gayri safi hasıladan her türlü masraflar, faiz ve amortisman karşılıkları çıktıktan sonra kalan kısımdır. Bu miktardan vergiler ve geçen yıllara ait zararlar düşüldükten sonra geri kalan kısım aşağıdaki oranlar üzerinden bölünür.

- % 10 yedek akçeye,
 - % 5 Fevkalade yedek akçeye,
 - % 5 Kefalet ve kredi fonuna,
 - % 10 Yatırım ve geliştirme fonuna,
 - % 20 Eğitim, tanıtma ve sosyal hizmetler fonuna,
 - % 50 Ortak birliklerin Merkez Birliği ile yaptıkları muamele oranında risturn ayrılır.
- (2) Merkez Birliği esas olarak ortaklarıyla iş yapar. Ortak dışı işlem yapması halinde, bu işlemler ayrıca muhasebeleştirilir ve buradan elde edilecek olumlu gelir-gider farkı

yatırım ve geliştirme fonuna aktarılır.

(3) Müspet gelir-gider farkından, yönetim kurulu başkanı ve üyelerine pay ayrılmayacağı gibi, ortak birliklere sermaye üzerinden kazanç da verilemez.

(4) Ayrılan yedek akçeler, Merkez Birliğinin çalışma anında veya dağılmasında ortaklara dağıtılmaz.

(5) Bir yıllık çalışma sonucu gelir-gider farkı menfi olduğu takdirde, açık yedek akçelerden ve bunların yeterli olmaması halinde ek ödemelerle veya ortak sermaye payları ile karşılanır. Menfi sonuçlar ortadan kaldırılmadıkça, gelir-gider farkı dağıtımı yapılamaz.

42. Yatırım ve geliştirme fonu

MADDE 42- (1) Yatırım ve geliştirme fonu; üretim, değerlendirme ve pazarlama konularında yapılacak yatırımlarda kullanılır. Bu fona ortak birliklerde iştirak edebilirler.

43. Eğitim, tanıtma ve sosyal hizmetler fonu

MADDE 43- (1) Eğitim, tanıtma ve sosyal yardım fonu aşağıdaki kaynaklardan meydana gelir

a) 41inci maddede belirtilen oranda olumlu gelir gider farkından ayrılan miktar,

b) Gönüllülük esaslı çerçevesinde; Merkez Birliği ortağı birlikler, birlik ortağı kooperatifler ve kooperatiflerin ortakları ile Merkez Birliği, ortak birlikler ve birlik ortağı kooperatiflerin yönetici ve çalışanlarının yapacakları yardım ve bağışlar,

c) Kamu kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak yardım ve bağışlar.

(2) Eğitim, Tanıtma ve Sosyal Yardım Fonu

a) Merkez Birliği, ortak birlikler ve birlik ortağı kooperatiflerin yönetici ve çalışanlarının eğitim, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının karşılanması,

b) Merkez Birliğinin ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtılması amacıyla, gerekli her türlü faaliyetin yapılması, benzer faaliyetlere katılımın ve desteğin verilmesi, yazılı ve görsel dokümanların hazırlanması, dağıtımı gibi çalışmaların yapılması,

c) Merkez Birliği ortağı birliklere ortak olan kooperatiflerin ortaklarının ormancılık ve diğer tarımsal faaliyetleri esnasında, Merkez Birliği, ortak birlikler ve birlik ortağı kooperatiflerin çalışanlarının görevde oldukları sırada kaza sonucu, ölümleri, yaralanmaları, sakat kalmaları, birim kooperatif ortaklarının ev, ahır, samanlık gibi taşınmazlarının yangın, sel, heyelan gibi tabi afetlere maruz kalması, yine sahip oldukları iş makineleri ve iş hayvanlarının kaza sonucu hasar ve zarar görmeleri hallerinde hazırlanacak yönetmelikte belirlenecek usul ve esaslara göre, ölümleri halinde varislerine, sakatlık, yaralanma ve diğer zararları nedeniyle kendilerine karşılaşılan yardımların yapılması amacıyla kullanılır.

44. Kefalet ve kredi fonu

MADDE 44- (1) Kefalet ve kredi fonu Merkez Birliği kanalıyla ortaklarına temin edilecek ayni ve nakdi kredilerin rizikolarını karşılamak maksadıyla tesis edilir. Kefalet ve kredi fonu aşağıdaki kaynaklardan meydana gelir:

a) Kamu, gerçek ve tüzel kişilerin yapmış olduğu yardım ve bağışlar,

b) Merkez Birliğinin müspet gelir-gider farkından ayıracağı %5 kefalet ve kredi fonu payı,

c) Yurt içi ve yurt dışı kooperatif ve üst birlikleri ile diğer kurumlarca yapılacak yardım ve bağışlar.

(2) Merkez Birliğinin ortak birlikler için vereceği kefalet miktarı, ortak birliklerin Merkez Birliğine ödemiş olduğu ayni ve nakdi sermaye toplamının yirmi katını geçemez. Bu miktar ortak birliklerin genel durumlarına uygun olarak Merkez Birliği genel kurulunca kararlaştırılır ve bir program dahilinde yönetim kurulunca uygulanır.

(3) Merkez Birliğinin vermiş olduğu kefaletlerden dolayı bir zarar doğmuş ise bu zararın ilgili birliğin kaynaklarından karşılanmasına çalışılır. Buna rağmen açık kapatılamaz ise sonradan birlikten tahsil edilmek şartı ile kefalet fonu vasıtasıyla kapatma yoluna gidilir.

45. Yedek akçelerin kullanılması

MADDE 45- (1) Yedek akçeler ortaklara dağıtılmayıp, bilanço sonucunda ortaya çıkacak gelir gider farkının kapatılmasında kullanılır.

(2) Toplanacak yedek akçe miktarı Merkez Birliği sermayesinin %20'sini geçemez. %20'nin üzerinde olan yedek akçe miktarı yatırım ve geliştirme fonuna eklenir.

46. Yedek akçelerin dağıtılma durumu

MADDE 46- (1) Merkez Birliğinin dağılmasına karar verildiği takdirde yedek akçelerin, Merkez Birliğinin zararlarının karşılanmasında kullanılan miktardan artan kısmı Merkez Birliğinin bağlı olduğu Türkiye Milli Kooperatifler Birliği Yardım Fonuna aktarılır.

MERKEZ BİRLİĞİNİN ORGANLARI

47. Organlar

MADDE 47- (1) Merkez Birliğinin organları şunlardır:

a) Genel kurul,

b) Yönetim kurulu,

c) Denetleme organı.

48. Genel kurul

MADDE 48- (1) Genel Kurul, ortak birliklerin temsilcilerinden oluşan en yetkili karar organıdır. Genel kurul tarihinden en az üç ay önce Merkez Birliğine giren birlikler genel kurula temsilci gönderebilirler.

(2) Ortak birlik genel kurullarında, Merkez Birliği genel kurullarına katılmak üzere en fazla dört yıllığına olmak üzere üçüncü fıkrada belirtilen sayılarda temsilci seçilir. Seçilen temsilci sayısı kadar da yedek temsilci seçilir. Birlik yönetim kurulu üyeleri de temsilci seçilebilir.

(3) Merkez Birliği genel kuruluna;

a) Ortak kooperatif sayısı 20 (yirmi dahil) ve daha az olan ortak birlikler iki temsilci,

- b) Ortak kooperatif sayısı 21 - 30 (otuz dahil) arasında olan ortak birlikler üç temsilci,
- c) Ortak kooperatif sayısı 31 - 40 (kırk dahil) arasında olan ortak birlikler dört temsilci,
- ç) Ortak kooperatif sayısı 41 ve daha fazla olan ortak birlikler beş temsilci ile katılırlar.

(4) Merkez Birliği genel kurulunda her birlik temsilcinin bir oy hakkı vardır. Asıl temsilcilerin uygun bir mazerete bağlı olarak Merkez Birliği genel kuruluna katılamaması durumunda ve birlik yönetim kurulunca verilecek oy kullanma izin belgesi karşılığında sırasıyla yedeklere de oy kullanma yetkisi verilir.

49. Genel kurulun devredilemeyen yetkileri

MADDE 49- (1) Genel kurul, aşağıda yazılı olan yetkilerini devir ve terk edemez:

- a) Anasözleşmeyi değiştirmek,
- b) Yönetim kurulu üyeleri, denetleme organı üyeleri, ortak olunması halinde Türkiye Milli Kooperatifler Birliği anasözleşmesinde yazılan sayıda temsilci ile Merkez Birliğinin dış denetime tabi olması halinde dış denetçiler ve gerektiğinde tasfiye kurulunu seçmek,
- c) İşletme hesabıyla bilanço ve gerektiğinde gelir-gider farkının bu anasözleşmenin 41 inci maddesinin birinci fıkrasına uygun olarak bölünmesi hakkında karar almak,
- ç) Yönetim kurulu ile denetleme organı üyeleri ve gerektiğinde tasfiye memurlarını ibra veya azletmek.
- d) Kanun veya anasözleşme ile genel kurula tanınmış olan konular hakkında karar vermek,
- e) Gayrimenkul alımında ve satımında takip edilecek usul ile alınacak gayrimenkulün niteliğini, yerini ve azami fiyatını, satılacak gayrimenkulün asgari fiyatını belirlemek,
- f) İmlâat ve inşaat işlerinin yaptırılma usul ve esaslarını belirlemek.

50. Genel kurulun görevleri

MADDE 50- (1) Genel kurulun görevleri şunlardır:

- a) Ortak birlik temsilcileri veya bağlı olduğu üst birlik temsilcileri arasından genel kurul başkanlık divanını seçmek,
- b) Bilanço, gelir-gider farkı hesapları ve yıllık çalışma raporlarını inceleyerek onaylanması hakkında karar vermek,
- c) Yönetim kurulu ve denetleme organı üyeleri, Merkez Birliğinin dış denetime tabi olması halinde dış denetçi ve gerektiğinde tasfiye kurulu ve ortak birlik temsilcileri tarafından yapılan teklifleri incelemek ve yerine getirilmesi uygun görülenlerin iş programına alınmasına ve uygulanmasına karar vermek,
- ç) Yönetim kurulu ve denetleme organı üyelerini ile kooperatifin dış denetime tabi olması halinde dış denetçileri ve gerektiğinde hesap tetkik komisyonu ve tasfiye kurulunu seçmek ve görevi biten yönetim kurulu ve denetleme organı üyelerinin ibraları hakkında karar vermek.
- d) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 391 inci maddesinde sayılanlar hariç olmak üzere; anasözleşme ve iyi niyet esasları ile genel kurul kararlarına aykırı olduğu ileri sürülen yönetim kurulu kararlarının iptal edilip edilmeyeceği konusunda karar almak,
- e) Merkez Birliği anasözleşmesinde yapılan değişiklikler hakkında karar vermek,
- f) Gerektiği takdirde yönetim kurulu ve denetleme organı üyeleri, dış denetçi ile tasfiye kurulu üyelerinin işlerine son vermek,
- g) 136 ncı maddede belirtilenler arasındaki uyuşmazlıkları çözümlemek üzere hakem kurulunu seçmek,
- ğ) Merkez Birliğinin dağılması hakkında karar vermek,
- h) Amacı ile ilgili kuruluşlara iştirake karar vermek ve katılma paylarını belirlemek,
- ı) Ortak birliklerin her türlü ihtiyaçları ile ilgili araç, gereç ve demirbaşlar ile üretim maddelerinin temini hususunda karar almak ve bu hususlarda yönetim kuruluna yetki vermek,
- İ) Ortak birliklere Merkez Birliği aracılığı ile sağlanan kredilerin ödeme şekli ve miktarını tespit etmek, bu hususta yönetim kuruluna görev vermek,
- j) Yönetim kurulunun hazırlanmış olduğu iş programı ve tahmini bütçe teklifi hakkında karar vermek,
- k) Şubeler, alım ve satım merkezleri açmak için yönetim kuruluna yetki vermek,
- İ) Ortak bulunduğu takdirde, yatırım ve geliştirme fonunun kısmen veya tamamen Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine devri konusunda karar vermek,
- m) Yönetim kurulu tarafından ortaklıktan çıkarılma kararı verilen ortak birliklerin, haklarında alınan çıkarılma kararına karşı yapılan itirazlarını görüşerek karara bağlamak,
- n) Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine ortak olunmasına ve ortaklıktan çıkılmasına karar vermek ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği genel kuruluna katılacak temsilcileri seçmek,
- o) Taşınmaz ve taşınır mallar, aylar edinmek, yaptırmak veya gerektiğinde satmak, işletmeleri devralmak, Merkez Birliğinin faaliyetleri için gerekli tesislerin yapılması için yönetim kuruluna yetki vermek,
- ö) Yönetim kurulu ve denetleme organı üyelerine verilecek ücret, huzur hakkı ve yollukları belirlemek, yönetim kurulunca teklif edilen Merkez Birliği personel kadrolarını, ücretlerini ve yolluklarını tespit etmek,
- p) Kamu kuruluşları ve bankalardan temin edilecek kredi ve yardımlar ile gerçekleştirilecek yatırımların yapılması ve bu konuda ortaklarla birlikte müteselsilen borçlanmaya karar vermek,
- r) Terkini yapılacak canlı ve cansız demirbaşların terkinin hususunda karar alıp bu konuda yönetim kuruluna yetki vermek,
- s) Yeniden değerlendirme yapıp yapılmayacağına karar vermek,
- ş) Kiralama işlerinde takip edilecek usul ve esasları belirlemek.
- t) Merkez Birliğinin amacı ve konusu dâhilinde yaptığı iş gereğince çalışma şartları, ortak birliklerin bu çalışma şartlarına uymaları ve disiplin içinde karşılıklı hak ve vecibeleri doğrultusunda, Merkez Birliğinin sosyal ve ekonomik çıkarı, ortak birlikler arasında iş birliği ve dayanışmayı, huzur ve güveni sağlayacak çalışma şartlarını, ortak birliklerin ve Merkez Birliği çalışanlarının uymaları gereken ilkeleri, disiplin kurallarını tespit etmek,
- u) Kooperatifçilik Eğitim Yönetmeliği kapsamında yönetim kurulu ve denetçiler ile bunların yedek üyelerinin kooperatifçilik eğitimi için ödenen ya da ödenecek olan eğitim ücretinin Merkez Birliği tarafından karşılanıp karşılanamayacağı hususunda karar vermek.

51. Genel kurul toplantıları

MADDE 51- (1) Genel Kurul;

- a) Kuruluş,
- b) Olağan,
- c) Olağanüstü olmak üzere üç şekilde toplanır.

52. Kuruluş genel kurul toplantısı

MADDE 52- (1) Kuruluş genel kurul toplantısı, Merkez Birliği anasözleşmesinin tescil ve ilanından sonra en geç üç ay içerisinde kurucu ortak birliklerden birinin daveti üzerine kurucu ortak birliklerin temsilcilerinin katılımı ile yapılır.

(2) Toplantı tarihine kadar Merkez Birliğine ortak olarak kaydedilmiş bütün ortak birliklerin temsilcileri toplantıya katılma hakkına sahiptir.

53. Olağan genel kurul toplantısı

MADDE 53- (1) Olağan genel kurul toplantısı, yönetim kurulunun daveti ile her yıl, hesap devresinin sona erdiği günü takip eden günden itibaren en geç altı ay içinde yapılır.

(2) Türkiye Millî Kooperatifler Birliğine ortak olunması ve genel kurul toplantısının gündemine konuyla ilgili madde konulması şartıyla, olağan genel kurul toplantıları en fazla iki hesap dönemini kapsayacak şekilde ve birleştirilerek yapılabilir.

54. Olağanüstü genel kurul toplantısı ve çağrı

MADDE 54- (1) Olağanüstü genel kurul toplantısı, yönetim kurulu, denetleme organı, ortağı olduğu üst birlik, tasfiye memurları ve ortak birlikler tarafından olağanüstü toplantıya çağrılabilir.

(2) Genel kurul birinci fıkrada belirtildiği şekilde toplanmadığı takdirde Tarım ve Orman Bakanlığı genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırma yetkisine sahiptir.

55. Ortak birliklerin isteği üzerine genel kurul çağrısı

MADDE 55- (1) Dört ortak birlikten az olmamak kaydıyla ortak birlik sayısının en az 1/10'unun noter onaylı yazılı isteği üzerine genel kurul olağanüstü toplantıya çağrılabilir. Toplantı talebinin haklı bir gerekçeye dayanması gerekir.

(2) Yönetim kurulu bu isteği on gün içinde yerine getirmediği takdirde istek sahiplerinin müracaatı üzerine veya doğrudan doğruya Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından genel kurul olağanüstü toplantıya çağrılabilir.

(3) Genel kurul, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından da olağanüstü toplantıya çağrılmadığı takdirde istek sahipleri mahalli mahkemeye başvurarak genel kurulu bizzat toplantıya çağırma izni alabilirler.

56. Çağrının şekli ve gündem

MADDE 56- (1) Yönetim kurulu o yıla ait genel kurul toplantısının yapılacağı tarihten otuz gün önce Türkiye çapında yayın yapan bir gazetede toplantı çağrısı ve ilanını yapar. Çağrıda çoğunluğun sağlanamaması halinde ikinci toplantının tarihi de belirtilir. Bu süre yedi günden az otuz günden fazla olamaz. Sürelerin hesabında duyuru ve toplantı günleri hesaba katılmaz. Toplantı ilanını ihtiva eden yazıya gündemi de ekleyerek çağrı ve toplantı günü hariç otuz gün önceden ortak birliklere taahhütlü bir mektupla gönderilir. Bu çağrı, ortakların tamamına yapılması şartıyla sadece yazılı olarak birlik yöneticilerine elden imza karşılığında da olabilir. İlan elektronik ortamda da yapılabilir.

(2) Çağrının, ortak birlik temsilcilerinin mobil telefonu numarasına gönderilecek kısa mesaj veya elektronik posta adresine gönderilecek ileti aracılığıyla yapılması da mümkündür. Bu şekilde çağrı yapılabilmesi için tüm ortak birlik temsilcilerinin mobil telefonu veya elektronik posta yoluyla çağrı yapılacağını yazılı olarak kabul etmesi ve kabul edilen şekilde yapılacak çağrının ortak birlik temsilcilerinin tamamına gönderilmesi gerekmektedir. Alıcıdan kaynaklanan nedenlerle teslim edilemeyen bu tür kısa mesaj ve elektronik iletiler bir tam gün geçtikten sonra bir defaya mahsus olmak üzere yenilenir. Yayınlanan ilanlar ile bildirimlere ilişkin "Gönderi Teslimat Bilgisi" dökümünün, genel kurul evrakı ile birlikte basılı şekilde ya da elektronik ortamda muhafazası ve incelemeye hazır tutulması şarttır.

(3) Anasözleşmenin değiştirilmesi söz konusu ise yapılacak ilanda değiştirilecek madde numaralarının yazılması ile yetinilir.

(4) Genel kurul tarihi, yeri ve gündemi de içeren ilan ile çağrı için alınan kararın bir örneği toplantıdan en az on beş gün önce Tarım ve Orman Bakanlığına ve Mülki İdare Amirliğine yazılı olarak bildirilir. Bu bildirimde, Bakanlıkça tespit edilen temsilci ücretinin ilgili muhasebe birimi hesabına yatırıldığını gösteren belge eklenerek toplantıda temsilci bulundurulması talep edilir.

(5) Bakanlık temsilcisi toplantıya gelmez ise ilan edilen saatten bir saat sonra toplantıya başlanır ve bu durum bir tutanakla tespit edilir.

(6) Dört ortak birlikten az olmamak üzere, ortak birliklerin en az 1/10'u tarafından genel kurul toplantısından en az yirmi gün önce noter onaylı yazılı olarak bildirilecek hususların gündeme konulması zorunludur.

(7) Gündemde olmayan hususlar görüşülemez. Ancak Merkez Birliğine kayıtlı ortak birlik temsilcilerinin en az 1/10'unun Başkanlık Divanı oluşumundan sonra gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce yazılı teklifte bulunmaları halinde, hesap tetkik komisyonunun seçilmesi, bilanço incelemesinin ve ibranın geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması genel kurulun yeni bir toplantıya çağırılması ve kanun, anasözleşme ve iyi niyet esasları ile genel kurul kararlarına aykırı olduğu ileri sürülen yönetim kurulu kararlarının iptali, yönetim kurulu üyeleri ile denetleme organı üyelerinin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi ile ilgili hususlar, genel kurula katılanların yarısından bir fazlasının kabulü ile gündeme alınır.

(8) Yapılan denetim sonucunda veya herhangi bir sebeple Bakanlıkça, Merkez Birliği genel kurulunda görüşülmesi istenen konuların gündeme konulması zorunludur

(9) Üç yıl üst üste genel kurul yapmadığından, kanunen dağılmış sayılan Merkez Birliklerince temsilci başvurusunda bulunulursa, toplantı gündeminde münhasıran tasfiye kararı alınmasına dair madde veya Merkez Birliği faaliyetlerinin sürdüğüne dair mahkeme kararının bulunması halinde temsilci görevlendirilir.

57. Genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılım

MADDE 57- (1) Merkez Birliği genel kurul toplantılarına katılma hakkı bulunan ortakları bu toplantılara, 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 45 inci maddesinin

yedinci fıkrası uyarınca elektronik ortamda da katılabilir. Yönetim kurulu tarafından karar alınması veya genel kurul toplantısı elektronik ortamda yapılır. Merkez Birliği, 14/1/2022 tarihli ve 31719 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan en az 1/10'unun yazılı olarak talep etmesi halinde genel kurul toplantısı elektronik ortamda yapılır. Merkez Birliği, 14/1/2022 tarihli ve 31719 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kooperatiflerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik hükümleri uyarınca ortaklarının genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılmalarına, görüş açılmalarına, öneride bulunmalarına ve oy kullanmalarına imkân tanıyacak elektronik genel kurul sistemini kurabileceği gibi bu amaç için oluşturulmuş sistemlerden de hizmet satın alabilir. Yapılacak tüm genel kurul toplantılarında anasözleşmenin bu hükmü uyarınca, kurulmuş olan sistem üzerinden ortakların ve temsilcilerinin, anılan Yönetmelik hükümlerinde belirtilen haklarını kullanabilmesi sağlanır.

58. Toplantıya başlama

MADDE 58- (1) Genel kurul toplantısı; Bakanlık Temsilcisi bulundurulması hususunda usulüne uygun başvurunun ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 87 nci maddesine göre işlem yapıldığının tespiti ile toplantı nisabının sağlanması üzerine ve çağrıyı yapan organca yetkili kılınan kişiler tarafından açılır.

(2) Toplantıda en az bir yönetim kurulu üyesinin bulunması zorunludur.

(3) Genel kurulun yapılabilmesi için, yedi ortak birliğin temsil edilmesi şartıyla, Merkez Birliği ortağı birlik temsilcilerinin toplamının en az 1/4' ünün bulunduğu anlaşılınca başkanlık divanı seçimine geçilir. Toplantıya katılan ortak birlik temsilcilerinin çoğunluğu ile temsilciler ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliğinden genel kurula katılanlar arasından toplantıyı yönetecek bir başkan, bir başkan vekili, en az bir kâtip ve lüzumu halinde bir oy ayıracısı seçilerek başkanlık divanı oluşturulur ve gündemin görüşülmesine geçilir.

(4) Başkanlık divanına, yönetim kurulu üyeleri, denetleme organı üyeleri ve Merkez Birliği personelinin herhangi biri seçilemez.

(5) Toplantının açılıp gündem maddelerinin görüşmelerine başlandıktan sonra herhangi bir sebeple toplantının devamına imkan görülmemesi veya divanın çekilmesi halinde, müteakip gündem maddelerini görüşmek üzere, ibraya ait madde görüşülmemişse yönetim kurulu, görüşülmişse Bakanlık veya yetkili mahkemece atanacak kayyım heyeti tarafından yapılacak çağrı üzerine genel kurul yeniden toplanır. Çağrıyla ilgili olarak 56 ncı madde hükümleri uygulanır.

(6) Birinci toplantıda çoğunluk sağlanamadığı takdirde, ikinci toplantıda çoğunluk aranmaz. Ancak ikinci toplantıda temsil edilen birlik sayısı yediden aşağı olamaz.

(7) Genel kurulda, birliklerin temsil edilebilmesi için temsilcilerinin en az yarısının toplantıya katılması şarttır.

(8) Genel kurul toplantıları, Bakanlık temsilcisinin huzuru ile açılır ve devam eder. Temsilci, toplantının kanun, anasözleşme ve gündemde belirtildiği şekilde yürütülmesine nezaret eder. Temsilci, genel kurul toplantı tutanağını ve ortaklar listesini imzalar. Bunların dışındaki genel kurul evrakı görüldüğü şekliyle imzalanır.

59. Hazır bulunanlar listesi

MADDE 59- (1) Genel kurul toplantısına katılma hakkını haiz ortak birlik temsilcilerini gösteren ve KOOPBİS'ten alınan "Hazır bulunanlar listesi" düzenlenir.

(2) Bu listeye ortak birliklerin ortaklığa kabul tarihleri, Merkez Birliğindeki taahhüt ve ödenmiş sermaye miktarları, temsilcilerin adı, soyadı ve imza haneleri yazılır. Liste toplantıya katılan ortak birlik temsilcileri tarafından imzalanır.

(3) Ayrıca, listenin bakanlık temsilcisi ve genel kurul başkanlık divanı tarafından imzalanması gereklidir.

60. Karar nisabı

MADDE 60- (1) Vekaleten oy kullanılmaz. Kararlar hazır bulunan ortak birliklerin temsilcilerinin yarısından bir fazlasının kabulü ile alınır. Oyların eşitliği durumunda tekrar oylama yapılır. Ancak, Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine girme veya ayrılma, anasözleşme değişikliği, dağılma, birleşme ve ayrılma konusundaki kararlarda, hazır bulunanlar listesini imzalayan ortak kooperatif temsilcilerinin 2/3 nisabı aranır.

(2) Ortak birliklerin sorumluluklarının artırılması veya ek ödeme yükümlülükleri hakkında alınacak kararlar için bütün ortak birlik temsilcilerinin 3/4'ünün rızası gereklidir.

(3) Ancak, kamu kuruluşlarından kredi alındığı takdirde kredi miktarının artırılmasından yararlanmak üzere alınacak kararlar ortak birlik temsilcilerinin yarısından bir fazlasının kabulü ile alınır.

(4) Genel kurulda alınan kararlar, toplantıda hazır bulunmayan veya temsilcileri olumlu oy kullanmayan bütün ortak birlikler için de geçerlidir.

61. Bütün ortak birliklerin hazır bulunması hali

MADDE 61- (1) Merkez Birliği ortağı bütün birliklerin toplantıda temsil edildiği sürece ve bir itiraz olmadığında genel kurul toplantılarına dair diğer hükümler saklı kalmak şartı ile toplantıya çağrı hakkındaki hükümlere uyulmamış olsa dahi kararlar alınabilir.

(2) Bu gibi kararların, ortak birlik temsilcileri veya ortak birlik temsilcilerinin toplantıda oy birliği ile seçecekleri temsilciler tarafından imzalanması gereklidir.

62. Oya katılmayacaklar

MADDE 62- (1) Merkez Birliğinin işlerinin görülmesine herhangi bir suretle katılmış olanlar, yönetim kurulunun ibrasına ait kararlarda oylamaya katılamazlar.

(2) Bu hüküm denetleme organı üyeleri hakkında uygulanmaz.

63. Yönetim kurulu, denetleme organı ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği temsilcilerinin seçimi

MADDE 63- (1) Genel kurula katılma hakkını haiz temsilci sayısı 500 den az olan Birliklerde seçimin açık oylama ile 500 den fazla olan Birliklerde ise gizli oy açık tasnif ile yapılması esastır. Ancak, ortak birlik temsilcilerinin sayısı 500 den az olan Birlik genel kurul toplantılarında seçim maddesine gelindiğinde seçimin gizli oylama açık tasnif ile yapılması yönünde verilen yazılı önerenin genel kurula katılan temsilcilerin yarısından bir fazlası tarafından kabul edilmesi halinde seçim gizli oylamayla da yapılabilir. Gizli oy, açık tasnifle yapılan yönetim kurulu, denetleme organı ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği temsilcisi seçimlerinde Merkez Birliğinin mührünü taşıyan boş oy pusulalarının kullanılması esastır. Ancak, genel kurulca karar alınmak kaydıyla ayrıca, basılı oy pusulası da kullanılabilir. Genel kurulun yalnızca basılı oy pusulası kullanılması yolunda alacağı karar geçersizdir. Genel kurulda Merkez Birliği mührü ile mühürlenmiş boş oy pusulaları ve basılı oy pusulalarından başkaca bir pusula seçim için kullanılmaz. Matbaada basılmış veya yazı makinesi ile yazılmış ya da çoğaltılmış oy pusulaları basılı oy pusulası sayılır.

(2) Seçimlerde oy pusulalarına yönetim kurulu, denetleme organı ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği temsilcisi kadar asil ve aynı sayıda yedek üye ayrı ayrı bölümler halinde

yazılır. Oy pusulalarına organlar ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği temsilcileri için seçilecek üye sayısından fazla isim yazılır ise fazla isim yazılı bölüm iptal olunur. Oy pusulalarındaki isimlerin üzeri çizilerek yerlerine yenilerinin yazılması mümkündür.

(3) Seçimlerde en çok oy alanlar seçilmiş sayılır. Oyların eşitliği halinde Divan Başkanının uygun göreceği şekilde kura çekimi yapılır. Seçilmiş olan yedeklerin sıralaması oy sayısına göre yapılır. Oylarda eşitlik halinde listedeki sıralama esas alınır.

(4) Basılı oy pusulaları için de aynı şartlara uyulur. Ortak birlik temsilcileri oylarını tasnif heyetinin önünde seçim sandığına atarlar. Tasnife başlanıldığında kullanılan oy sayısı temsilci sayısı ile kontrol edilir. Fazla çıktığında, oy pusulaları açılmadan fazlalıklar iptal edilir.

(5) Yönetim kurulu üyeleri, denetleme organı üyeleri ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği temsilcisi seçiminde bir tek oy sandığı kullanılır. Sandık açılıp oy ayrımı bittikten sonra sonuçlar tutanağa yazılır.

64. Bilançonun tasdik ve ibra

MADDE 64- (1) Bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı, kararda aksine açıklık bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu ve denetleme organı üyelerinin ibrası sonucunu doğurur. Bununla birlikte, bilançoda bazı hususlar hiç veya gereği gibi belirtilmemişse veya bilanço Merkez Birliğinin gerçek durumunun görülmesine engel olacak bazı hususları içeriyorsa ve bu hususta bilinçli hareket edilmişse onama ibra etkisini doğurmaz.

65. İbranın etkisi

MADDE 65- (1) İbra kararı genel kurul kararıyla kaldırılamaz. Bu konuda 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 53 üncü maddesi hükmü saklıdır.

(2) Genel kurulun, sorumluluktan ibraya ilişkin kararı, ibranın kapsadığı açıklanan maddi olaylara ilişkin olarak, ibraya olumlu oy veren Merkez Birliği ortağı birliklerin dava hakkını kaldırır. Diğer ortak birliklerin dava hakları da ibra tarihinden itibaren altı ay geçmesiyle düşer.

66. Genel kurul toplantısına ait belgelerin resmi makamlara gönderilmesi

MADDE 66- (1) Genel kurul görüşmeleri tutanağa bağlanır. Tarım ve Orman Bakanlığı temsilcisi ile divan kurulu üyeleri tarafından imzalanan bu tutanakta toplantıya katılan ortak birlik ve temsilci sayıları da gösterilir. Yeni seçilip göreve başlayan yönetim kurulu tarafından en geç toplantı gününden itibaren on beş gün içinde gündem, toplantı çağrısı, ilan tutanağı, yönetim kurulu ve denetleme organı raporu, dış denetime tabi olması halinde dış denetçi raporu, bilanço, gelir-gider cetveli, tahmini bütçe ve iş programı ile genel durum bildirim formunun her birinden birer örnek olmak üzere hazırlanan belgeler Tarım ve Orman Bakanlığına verilir. Genel kurul evraklarının birer adedi aynı zamanda varsa Merkez Birliğinin bağlı bulunduğu Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine de gönderilir.

(2) Toplantıya temsilci katılmış ise genel kurul tutanağı ve ortaklar listesinin sadece birer nüshası temsilci tarafından toplantı bitiminde alınıp genel kurul toplantısına ilişkin belgelerin nelerden ibaret olduğunu belirten temsilci raporu ile Bakanlık ilgili birimine teslim edilir. Bu belgeler Merkez Birliği yetkililerinden ayrıca istenmez.

(3) Ayrıca, alınan genel kurul kararlarından tescil ve ilan gerektirenler kanuni süresi içinde tescil ve ilan ettirilir.

67. Kararların bozulması ve şartları

MADDE 67- (1) Kanuna, anasözleşme hükümlerine ve iyi niyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile aşağıda belirtilen kimseler genel kurul kararları aleyhine, toplantıyı takip eden günden başlamak üzere bir ay içinde, Merkez Birliğinin yönetim merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye başvurabilirler.

a) Toplantıda hazır bulunup da kararlara katılmayarak karşı görüşlerini tutanağa geçirten, oyunu kullanmasına haksız olarak izin verilmeyen, toplantı çağrısının usulüne uygun yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediğini, genel kurul toplantısına katılmaya yetkili olmayan kimselerin karara katılmış olduklarını iddia eden ortak birlik yetkili temsilcileri,

b) Yönetim kurulu,

c) Kararların yerine getirilmesi yönetim kurulu üyeleri ile denetleme organı üyelerinin şahsi sorumluluklarını gerektirdiğinde bunların her biri,

(2) Ayrıca, bozma davasının açıldığı ve duruşmanın yapılacağı gün, yönetim kurulu tarafından usulen ilan olunur.

(3) Genel kurulda alınan bir kararın mahkeme tarafından bozulması bütün ortak birlikler için hüküm ifade eder.

68. Yönetim kurulu görevi ve üye sayısı

MADDE 68- (1) Yönetim kurulu, kanun ve anasözleşme hükümleri içinde Merkez Birliğinin çalışmasını yöneten ve onu temsil eden yürütme organıdır. Yönetim kurulu, Merkez Birliği hükmü şahsiyetinin kanuni temsilcisi olup, Merkez Birliği idaresinde işletme sahibi gibi bir yer tutar.

(2) Yönetim kurulu üyeleri ve yedekleri genel kurul toplantısında ortak birlik temsilcileri arasından en az beş, en fazla yedi asil ve aynı sayıda yedek olmak üzere genel kurulca belirlenecek sayıda ve belirlenecek süre ile görev yapmak üzere en az bir, en fazla dört yıl için seçilirler. Genel kurulca böyle bir süre tespiti yapılmaması halinde bir yıl için seçilmiş sayılırlar.

(3) Yönetim kurulunun asil ve yedek üyeleri genel kurulda en çok oy alanlar arasından sıra ile şayet seçimlerde blok liste kullanılmışsa listeye yazılış sırasına göre belirlenir. Oylarda eşitlik halinde kuraya başvurulur. Yönetim kurulu asil ve yedek üyeliklerinde aynı birlikten en fazla birer temsilci bulunabilir.

(4) Herhangi bir sebeple ortak birlikteki temsilcilik görevi sona erenlerin, Merkez Birliği yönetim kurulu üyeliği de sona erer. Bu şekilde görevi sona eren veya başka bir nedenle boşalan asil üyelerin yerine yedek üyeler sırası ile çağrılır.

(5) Görev süresi sona eren üyelerin tekrar seçilme hakkı vardır.

(6) Genel kurulda ibra edilmeyen yönetim kurulu üyeleri gündemde seçim maddesi var ise aynı genel kurulda tekrar yönetim kurulu ve denetleme organı üyeliklerine seçilemezler. Şayet gündemde seçim maddesi yok ise altmış gün içerisinde seçimli olağanüstü genel kurul yapılır.

69. Yönetim kurulu görev dağılımı ve temsil yetkisi

MADDE 69- (1) Yönetim kurulu üyeleri, seçilmelerini müteakip yapacakları ilk toplantıda gizli oyla görev bölümü yaparak bir başkan, en az bir başkan yardımcısı ve bir muhasip üye seçer. Diğerleri üye sıfatını alırlar. Aynı toplantıda, yönetim kurulunun yapacağı mutlak toplantı tarihlerini ve yerini belirler. Bu toplantı da ayrıca, lüzumu halinde yapılması

zorunlu olan mutad dışı toplantılara çağrının nasıl ve kimler tarafından yapılacağına dair karar alınır.

(2) Yönetim kurulu üyelerinden biri veya birkaçı merkez birliğini temsil yetkili kılınarak, ticaret siciline tescil ettirilir. Murahhas üyelerin seçilmesi halinde bunların seçilmesi ve değiştirilmesi de ticaret siciline tescil ettirilir.

(3) Merkez Birliği, yönetim kurulu üyelerinden en az ikisi tarafından temsil edilebilir. Merkez Birliğinin hukuken bağlanabilmesi için Merkez Birliği ünvanının yazılıp altının imzaya yetkili olan en az iki kişi tarafından imzalanması gerekir.

(4) Merkez Birliğini temsile yetkili olanlar, Merkez Birliğinin çalışma konuları içindeki işleri ve hukuki işlemleri, Merkez Birliği adına yapmak ve Merkez Birliği ünvanını kullanmak hakkına sahiptirler.

(5) Yönetim kurulu üyeleriyle Merkez Birliğini temsile yetkili kimselerin tescil ve ilanı zorunludur.

70. Yönetim kurulunun üyelik şartları

MADDE 70- (1) Yönetim kurulu üyelerinde aşağıdaki şartlar aranır:

- Türk vatandaşı olmak,
- Amacı ve esas faaliyet konusu aynı olan başka bir Merkez Birliğinin yönetim kurulu üyesi olmamak,
- Devletin güvenliğine karşı işlenen suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı işlenen suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, görevi kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından ya da 1163 sayılı Kanun hükümlerine göre mahkûm olmamak,
- Görevi süresince, Merkez Birliğinde denetleme organı üyesi, bu üyelerden birinin eşi, Merkez Birliği personeli veya denetleme organı üyeleriyle ikinci derece dâhil kan ve kayın hısımlı olmamak,
- Yönetim kurulu üyelerinden birinin eşi olmamak ve birbirleri ile ikinci derece dâhil kan ve kayın hısımlılığı bulunmamak,
- Aralarında herhangi bir iş ortaklığı bulunmamak,
- Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olmak,
- 18 yaşından küçük olmamak,
- En az ilköğretim veya ilkokul mezunu olmak.

(2) Üyelik şartları denetleme organı üyeleri tarafından araştırılır. Birinci fıkrada belirtilen şartları taşımadıkları halde seçilenler ile sonradan kaybedenlerin görevlerine yönetim kurulunca son verilir.

(3) Haklarında birinci fıkranın (c) bendinde sayılan suçlarla ilgili olarak kamu davası açılmış olanların görevleri ilk genel kurul toplantısına kadar devam etmekle beraber, yönetim kurulunca bu durumdaki üyelerin genel kurulca azli veya göreve devamı hakkında karar alınmak üzere yapılacak ilk genel kurul gündemine madde konulur.

(4) Yönetim kurulu üyeliğine seçilenler, denetleme organına, hakem kurullarına, hesap tetkik komisyonuna seçilemezler. Yönetim kuruluna seçilenler ortaklık işlemleri dışında kendisi veya başkası namına, bizzat veya dolaylı olarak Merkez Birliğiyle, Merkez Birliğinin çalışma konusuna giren ticari bir muamele yapamaz.

(5) Merkez Birliğinin, 14/1/2022 tarihli ve 31719 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Kooperatifçilik Eğitimi Yönetmeliği" kapsamında eğitim şartına tabi olması halinde yönetim kurulu üyeleri ve yedeklerinin seçilmelerini takiben en geç dokuz ay içinde kooperatifçilik eğitim programını tamamlamaları şarttır.

71. Yönetim kurulu toplantıları

MADDE 71- (1) Yönetim kurulu, üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararları çoğunlukla alır. Oylar eşit olduğu takdirde Türk Ticaret Kanununun 390 ıncı maddesi esasları çerçevesinde, karara bağlanmayacak olan gündem konusu gelecek toplantıya ertelenir. İkinci toplantıda da eşitlik olursa söz konusu öneri reddedilmiş sayılır.

(2) Yönetim kurulu toplantılarında üyeler, vekâlet veya temsil yoluyla oy veremezler. Yönetim kurulu ayda en az bir defa toplanır. Toplantılar Birlik merkezinde yapılır. Ancak, üyelerin çoğunluğunun onayı ile başka bir yerde de yapılabilir.

(3) Yönetim kurulu toplantıları elektronik ortamda da yapılabilir. Yönetim kurulu toplantısına katılma hakkına sahip olanlar bu toplantılara, elektronik ortamda da katılabilir. Hak sahiplerinin bu toplantılara elektronik ortamda katılmalarına ve oy vermelerine imkân tanıyacak Elektronik Toplantı Sistemini kurabileceği gibi bu amaç için oluşturulmuş sistemlerden de hizmet satın alınabilir. Yapılacak toplantılarda sözleşmenin bu hükmü uyarınca kurulmuş olan sistem üzerinden veya destek hizmeti alınacak sistem üzerinden hak sahiplerinin ilgili mevzuatta belirtilen haklarını kullanabilmesi sağlanır. Yönetim kurulu kararları elektronik toplantı sisteminden elektronik imza ile de imzalanabilir.

(4) Mazeretsiz olarak birbiri ardına üç defa mutad toplantıya gelmeyen üye istifa etmiş sayılır.

72. Yönetim kurulu üyelerinin hak ve sorumluluğu

MADDE 72- (1) Yönetim kurulu üyeleri her zaman görevinden ayrılabilir. Ancak ayrılan üyenin görevli olduğu zamana ait sorumluluğu zararın ve sorumluluklarının öğrenildiği tarihten itibaren iki yıl, her durumda zararı doğuran fiilin oluş tarihinden itibaren ilgililer aleyhine tazminat davası açma hakkı beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

73. Yönetim kurulu üyeliğinin boşalması

MADDE 73- (1) Yönetim kurulundan ayrılan bir üyenin yerine yedek üyelerden, alınan oy sırasına göre biri geçer.

(2) Herhangi bir sebeple, yönetim kurulu toplantı nisabını kaybederse, boşalan yönetim kurulu üyeliklerine denetleme organı üyeleri tarafından gecikilmeksizin yeteri kadar yedek üye çağrılır.

(3) Yönetim Kurulu Üyeleri topluca istifa ettikleri veya mevcut yedekleri istifa eden üyelerin yerine çağrıldığı anda Yönetim Kurulu üye sayısı salt çoğunluğun altına düşmediği takdirde Yönetim Kurulu ilk toplantısında boş kalan üyelikler için ortak Birlik temsilcileri arasından yeteri kadar üyeyi ittifakla seçerek toplanacak ilk Genel Kurulun onayına sunar. Yönetim Kurulu üye sayısı salt çoğunluğun altına düştüğü takdirde Merkez Birliği Olağanüstü Genel Kurul Toplantısına giderek yeniden Yönetim Kurulu Üyelerini seçer.

(4) Yönetim kurulundan bir üye istifa edip de yerine geçecek yedek üye yoksa yönetim kurulu birlik temsilcileri arasından birisini yönetim kurulu üyeliğine seçerek yeni üyeyi toplanacak ilk genel kurulun onayına sunar.

(5) Yeni üyeler seçilip göreve başlayınca kadar eskileri göreve devam eder.

(6) Eski yönetim kurulu görevi devretmemiş ise devredene kadar, genel kurulca karara bağlanmış ödemeler ile önceden ödeme planına bağlanmış ödemeler, vergi, resim ve harç ödemesiyle görevleri sınırlıdır.

74. Yönetim kurulu üyelerinin ücretleri

MADDE 74- (1) Yönetim kurulu üyelerine genel kurulca belirlenen aylık ücret, huzur hakkı ve yolluk dışında hiçbir ad altında başkaca ödeme yapılamaz.

(2) Yönetim kurulu üyeleri Merkez Birliğinde 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na bağlı olarak sigortalı çalışamaz ve bu kapsamda Merkez Birliği tarafından sigorta primleri ödenemez.

(3) Kamu kaynaklarından desteklenen kredilere kefil olan Merkez Birlikleri ile kamu kaynaklı tarımsal desteklemelere aracılık yapan Merkez Birliklerinin yönetim kurulu üyeleri, bunların ortağı olduğu üst kuruluşlarda görev alsalar dahi yalnızca bir ücret veya huzur hakkı alabilirler.

75. Yetki devri

MADDE 75- (1) Yönetim Kurulu Üyeleri ve Merkez Birliğini temsile yetkili şahıslar Genel Kurulun devredemeyeceği yetkilerini kullanamazlar.

76. Yönetim kurulunun görevleri

MADDE 76- (1) Yönetim kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Genel kurul tarafından verilen kararları yerine getirmek, Merkez Birliği işlerini ortak birlikler ve birlik ortağı kooperatifler menfaatine en uygun şekilde yürütmek,
- b) Defter, hesap ve kayıtları kanun ve anasözleşmeye uygun olarak tutmak,
- c) Merkez Birliği parası, menkul ve gayrimenkul bütün varlıklarını gereği gibi kullanmak, işletmek ve korumak,
- ç) İmkânlarla orantılı olarak alım ve satım merkezleri açılmasını genel kurula teklif etmek,
- d) Ortak birliklere, durumlarına ve genel kuruldan alınacak kararlara göre bîlânço yılı içinde tahsil edilmek üzere avans vermek,
- e) Genel kurulu olağan veya olağanüstü toplantıya çağırarak,
- f) Genel kurulda kabul edilmiş bütçe ve kadro cetveline uygun olarak personel istihdam etmek,
- g) Kanunlara aykırı olarak alınan genel kurul kararları aleyhine iptal davası açmak,
- ğ) Kanunen tutulması gereken defterlerin tutulmasını sağlamak, genel kurul toplantısından en az otuz beş gün önce faaliyet raporu, bilanço, gelir-gider cetvelini ve bütçe teklifini hazırlayıp denetleme organına vermek ve varsa dış denetçi tarafından tanzim edilen raporlar da dahil bunları genel kurul toplantısından on beş gün öncesinden itibaren bir yıl süre ile Merkez Birliği merkezinde, varsa şubelerinde ve elektronik ortamda KOOPBİS sistemi üzerinden ortakların incelemesine sunmak,
- h) Genel kurulca uygulanmasına karar verilen Tarım ve Orman Bakanlığınca desteklenecek yatırım projelerini hazırlatarak Bakanlığın onayından geçirmek,
- ı) Merkez Birliğinin aczi veya mali durumunun bozulması halinde genel kurulu toplantıya davet etmek,
- İ) Görevlendireceği denetçiler vasıtasıyla ortak birlikleri denetletirmek,
- j) Merkez Birliğini temsile yetkili kişileri, denetleme organı üyeleri ve dış denetçilerin seçim ve görevden alınmalarını gecikilmeksizin ticaret siciline tescil ettirmek ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile varsa internet sitesinde ilan ettirmek,
- k) Gerekğinde tasfiye işlerini yürütmek,
- l) Genel kurulun vereceği karar doğrultusunda kamu kuruluşları, banka ve diğer kuruluşlardan kredi almak,
- m) Eski yönetim kurulu üyeleriyle Merkez Birliği memurlarının sonradan tespit edilen yolsuzluklarını ilgili mercilere bildirmek,
- n) Merkez Birliğinin amacına uygun gayrimenkul alımlarında, tapu devri veya tapuya şerh verilerek bir satış vaadi sözleşmesi yapmak,
- o) Tanıtma ve ortak kaydetmek amacıyla yapılacak ilân, reklam ve açıklamaları eksik ve gerçeğe aykırı olmayacak şekilde yapmak, bunların yanıltıcı bilgi ve unsurlar taşımamasını sağlamak,
- ö) Merkez Birliğine ait mal, para ve para hükmündeki kâğıtları ve gizlide olsa bunlarla ilgili defter ve belgeleri istenildiğinde müfettişlere, kontrolörlere ve kredi kuruluşlarının denetim görevlilerine göstermek, saymasına ve incelemesine yardımcı bulunmak, istenilen bilgileri gerçeğe uygun ve eksiksiz olarak vermek ve doğru beyanda bulunmak,
- p) Ortaklar ile ortak olmak için müracaat edenlerin anasözleşmede gösterilen ortaklık şartlarını taşıyıp taşımadıklarını araştırmak, uygun olanları ortak olarak kaydetmek,
- r) Mal beyanında bulunmak,
- s) Denetim amacıyla denetleme organı üyelerinin 90 ıncı madde doğrultusunda talebi halinde Merkez Birliğine ait her türlü defter ve belgeleri vermek,
- ş) Tarım ve Orman Bakanlığınca yaptırılacak denetim neticesi verilecek talimatlara uymak,
- t) Merkez Birliği ve ortak birlikleri ile ilgili tüm bilgileri KOOPBİS sistemine işlemek veya işlenmesini sağlamaktır.

77. Görev devri

MADDE 77- (1) Görevi sona eren yönetim kurulu üyeleri, sorumlulukları altında bulunan para, mal, defter, bilgi, belge ve diğer Merkez Birliği varlıklarını; seçimlerin yapıldığı genel kurul toplantı tarihinden üç iş günü içinde tutanakla yeni seçilenlere teslim etmek zorundadır.

78. Yönetim kurulu kararlarının yazılması

MADDE 78- (1) Yönetim Kurulu kararları, sahifeleri noterce tasdik edilmiş, birer "karar defteri" ne sıra numarası ve tarihiyle yazılır ve toplantıda hazır bulunan üyeler tarafından imzalanır veya imzalı karar metni karar defterindeki sırasına yapıştırılır. Verilen karara karşı görüşte olan veya çekimser kalanlar, muhalefet veya çekimse sebeplerini kararın altına yazarak imzalamak zorundadırlar.

(2) Bunu yapanlar kararın uygulanması sırasında doğacak zararlardan dolayı diğer üyelerle birlikte sorumlu olmazlar.

(3) Üyelerden hiçbirisi toplantı yapılması isteminde bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu kararları, kurul üyelerinden birinin belirli bir konuda yaptığı, karar şeklinde yazılmış önerisine, en az üye tam sayısının çoğunluğunun yazılı onayı alınmak suretiyle de verilebilir. Aynı önerinin tüm Yönetim Kurulu üyelerine yapılmış olması bu yolla alınacak kararın

geçerlilik şartıdır. Onayların aynı kâğıtta bulunması şart değildir; ancak, onay imzalarının bulunduğu kâğıtların tümünün yönetim kurulu karar defterine yapıştırılması veya kabul edenlerin imzalarını içeren bir karara dönüştürülüp karar defterine geçirilmesi kararın geçerliliği için gereklidir.

(4) Kararların geçerliliği yazılıp imza edilmiş olmasına bağlıdır.

79. Yönetim kurulunun sorumluluktan

MADDE 79- (1) Yönetim kurulu; kendi tutanakları, genel kurul tutanakları, ortak listeleri, gelir-gider hesapları ve yıllık bilanço ile tahmini bütçe ve yıllık çalışma programının usulüne uygun olarak hazırlanması ve saklanması, tetkik olunmak üzere denetleme organı üyelerine verilmesinden ve KOOPBİS'e işlenmesinden Merkez Birliğine, ortak birliklere ve Merkez Birliği alacaklılarına karşı ortaklaşa sorumludur.

(2) Ortaklaşa sorumluluğu gerektiren işlerden bir eksikliği olmadığını ispat eden, özellikle bu işlere karşı oy vermiş olup durumu görüşme tutanağına yazdırmakla beraber denetleme organı üyelerine hemen yazılı olarak bildiren, özrüne dayanarak o işlemlerin görüşmelerinde hazır bulunmayan üye, sorumluluktan kurtulur.

(3) Görevlerini gereği gibi yapmadığı anlaşılan yönetim kurulu üyelerinin genel kurul her zaman işine son ve haklarında soruşturma kararı verebilir. Bu kararın gereğini denetleme organı, yargı organları vasıtasıyla uygular.

(4) Her ortağın veya işten el çektilerinin dava açma hakkı saklıdır.

(5) Yönetim kurulu, Tarım ve Orman Bakanlığının ve bağlı olduğu üst kuruluşların denetim amacıyla görevlendireceği memurların isteyecekleri her türlü bilgiyi vermek ve onların işlerini kolaylaştırmak zorundadır.

80. Yönetim kurulu üyelerinin kişisel sorumluluktan

MADDE 80- (1) Yönetim kurulu üyeleri ortaklık işlemleri dışında kendisi veya başkası adına bizzat veya dolaylı olarak Merkez Birliğiyle, Merkez Birliğinin çalışma konusuna giren bir ticari işlemden bulunamaz. Yönetim kurulu üyelerinden her biri, genel kurulun kararı kişisel sorumluluklarını gerektirdiği durumlarda karar aleyhine iptal davası açabilir. Yönetim kurulu üyeleri ve Merkez Birliği memurları kasıtları bulunsun veya bulunmasın kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumludurlar.

(2) Bunlar, suç sayılan fiil ve hareketlerinden ve özellikle Merkez Birliğinin para ve malları bilanço, tutanak, rapor ve başka evrak, defter ve belgeler üzerinde işledikleri suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi ceza görürler.

(3) Yönetim kurulu, tescile bağlı konuları sicil memurlarının isteği üzerine yerine getirmemesi, tescil ve kayıta kötü niyetle gerçeğe aykırı beyanda bulunması hallerinde cezai sorumluluk taşır.

(4) Kuruluş sırasında kurucu birlikler tarafından resmi makamlara verilen Merkez Birliği anasözleşmesi, nakdi sermayenin bankaya yatırıldığını bildiren banka makbuzu, ayrı nevinden sermaye ve Merkez Birliğince devralınan işletmeye ait değer biçme raporu gibi belgelerin gerçeğe aykırı düzenlenmesinden Merkez Birliği kurucu ortakları sorumludur.

(5) Yönetim Kurulu, aleyhindeki davalar Denetleme organı tarafından açılır.

81. Haksız fiillerde sorumluluk

MADDE 81- (1) Yönetim kurulu veya temsile yetkili şahısların Merkez Birliğine ait görevlerini yürütmeleri esnasında meydana getirdikleri haksız fiillerden doğan zararlardan Merkez Birliği sorumludur.

82. Tescil

MADDE 82- (1) Merkez Birliğini temsile yetkili kılınacak kimseleri yönetim kurulu tayin eder. Yönetim kurulu bu kimselerin isimlerini, imzalarını ve bu yetkinin dayanağı olan karar suretini Ticaret Sicili Müdürlüğünde yetkilendirilmiş personele onaylattıktan sonra ticaret siciline tescil ve ilan ettirir.

(2) Bu imza örnekleri Tarım ve Orman Bakanlığı ile ortak olunması halinde Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine ve kredi müesseselerine de gönderilir.

83. Merkez Birliğinin acze düşmesi halinde yapılacak işler

MADDE 83- (1) Merkez Birliğinin icra takiplerine maruz kalması, çalışanların ücretlerinin veya Merkez Birliği borçlarının zamanında ödenememesi ve bunun gibi Merkez Birliğinin acze düşmesini kabul ettirecek önemli sebepler mevcut ise, yönetim kurulu piyasadaki cari fiyatlar esas olmak üzere, derhal bir ara bilançosu düzenler. Son yılın bilançosu veya daha sonra yapılan bir tasfiye bilançosu veya düzenlenen ara bilançodaki mevcutların, Merkez Birliği borçlarını artık karşılayamayacağını gösteriyorsa yönetim kurulu, Tarım ve Orman Bakanlığı'na durumu bildirir ve genel kurulu derhal olağanüstü toplantıya çağırır. Genel kurul mevcut sermaye ile yetinmeye, Merkez Birliğinin dağılmasına veya mahkemeye müracaatla birliğin iflasını isteme kararlarından birisini verebilir.

(2) Merkez Birliğinin son yıl bilançosunda, Merkez Birliği varlığının (öz sermaye, yedek akçeler, gelir-gider farkı) yarısı karşılıksız kalırsa yönetim kurulu derhal genel kurulu toplantıya çağırarak durumu ortaklara arz eder. Aynı zamanda ilgili mahkemeye ve Tarım ve Orman Bakanlığı'na bilgi verir. Ancak, ortakları ek ödemelerle yükümlü olan Merkez Birliklerinde, bilançoda tespit edilen açık, üç ay içinde ortakların ek ödemeleriyle kapanmadığı takdirde Tarım ve Orman Bakanlığı haberdar edilir.

(3) Mali durumun düzeltilmesinin mümkün görülmesi halinde yönetim kurulu veya alacaklılardan biri konkordato da talep edebilir. Bu takdirde, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 285 inci ve devamı maddeleri uygulanır.

84. İşten çıkarma

MADDE 84- (1) Yönetim kurulu, genel kuruldan aldığı yetkiyle işlerin görülmesi ile görevlendirdiği kimseleri ve atadığı müdürü ve diğer temsilci ve vekilleri her zaman işten çıkarabilir.

(2) İşten çıkarılan kimselerin tazminat isteme hakları saklıdır.

85. Denetleme organı seçimi ve üye sayısı

MADDE 85- (1) Genel kurul tarafından, ortak birlik temsilcileri arasından veya dışarıdan en az bir en fazla dört yıl için en az bir denetleme organı üyesi seçilir. Genel kurulca asıl üye sayısı kadar yedek üye seçilebilir. Genel kurulca böyle bir sure tespiti yapılmaması halinde bir yıl için seçilmiş sayılır. Denetleme organı üyesinin dışarıdan seçilmesi halinde,

seçilen kişinin en az dört yıllık eğitim veren hukuk, iktisat, işletmecilik, maliye, bankacılık veya işletme mühendisliği dallarında öğrenim görmüş olması şarttır.

(2) Bu genel kurulda ibra edilmeyen denetleme organı üyeleri gündemde seçim maddesi var ise tekrar yönetim kurulu ve denetleme organı üyeliklerine seçilemezler. Şayet gündemde seçim maddesi yok ise altmış gün içerisinde seçimli olağanüstü genel kurul yapılır.

(3) Denetleme organı üyeleri Merkez Birliğinde idari görev alamazlar.

(4) Görev süreleri biten denetleme organı üyeleri tekrar seçilebilir.

(5) Görevi biten yönetim kurulu üyeleri genel kurulca ibra edilmedikçe denetleme organına seçilemezler.

86. Denetleme organı üyelik şartları

MADDE 86- (1) Denetleme Organı üyelerinde aşağıdaki şartlar aranır:

- a) Türk vatandaşı olmak,
- b) Medeni haklarını kullanma ehliyetine sahip olmak,
- c) En az lise düzeyinde diploma sahibi olmak,
- ç) Devletin güvenliğine karşı işlenen suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı işlenen suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, görevi kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından ya da 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu hükümlerine göre mahkûm olmamak,
- d) Görevi süresince, Merkez Birliğinde yönetim kurulu üyesi, bu üyelerden birinin eşi, birlik personeli veya yönetim kurulu üyeleriyle ikinci derece dâhil kan ve kayın hısımlı olmamak, yönetim kurulu üyeleriyle aralarında iş ortaklığı bulunmamak,
- e) Denetleme organı üyelerinden birinin eşi olmamak ve birbirleri ile ikinci derece dâhil kan ve kayın hısımlılığı bulunmamak.

(2) Haklarında birinci fıkranın (ç) bendinde sayılan suçlarla ilgili olarak kamu davası açılmış olanların görevleri ilk genel kurul toplantısına kadar devam etmekle beraber, yönetim kurulunca bu durumdaki üyelerin genel kurulca azli veya göreve devamı hakkında karar alınmak üzere yapılacak ilk genel kurul gündemine madde konulur.

(3) Denetleme organı üyelerine genel kurulca belirlenen aylık ücret, huzur hakkı ve yolluk dışında hiçbir ad altında başkaca ödeme yapılamaz.

(4) Denetleme organı üyeleri Merkez Birliğinde 5510 sayılı Kanun'a bağlı olarak sigortalı çalışamaz ve bu kapsamda Merkez Birliği tarafından sigorta primleri ödenemez.

(5) Kamu kaynaklarından desteklenen kredilere kefil olan Merkez Birlikleri ile kamu kaynaklı tarımsal desteklemelere aracılık yapan Merkez Birliklerinin denetleme organı üyeleri, bunların ortağı olduğu üst kuruluşlarda görev alsalar dahi yalnızca bir ücret veya huzur hakkı alabilirler.

(6) Görev kusurlarından veya suç teşkil eden fiillerinden dolayı yönetim kurulu ve denetçilikten uzaklaştırılanlar denetleme organı üeliğine seçilemezler.

(7) Merkez Birliğinin, "Kooperatifçilik Eğitimi Yönetmeliği" kapsamında eğitim şartına tabi olması halinde denetleme organı üyeleri ve yedeklerinin seçilmelerini takiben en geç dokuz ay içinde kooperatifçilik eğitim programını tamamlamaları şarttır.

87. Denetleme organı üyelerinin görevine son verme

MADDE 87- (1) Genel kurul, denetleme organı üyelerinin görevlerine her zaman son verebilir.

88. Denetleme organı üyelerinin sorumlulukları

MADDE 88- (1) Denetleme organı üyeleri görevlerini yerine getirirken kusurlu hareket ettikleri takdirde, hem Merkez Birliğine hem de ortak birlikler ile Merkez Birliği alacaklılarına karşı verdikleri zarar dolayısıyla sorumludurlar. Ayrıca, ilgili kanun ve anasözleşme ile kendilerine yükletilen diğer görevleri hiç veya gereği gibi yapmamalarından, düzenledikleri raporların gerçeği yansıtmamasından doğan zararlardan dolayı da kusursuz olduklarını ispat etmedikçe müteselsilen sorumludurlar.

89. Denetleme organının çalışma şekli

MADDE 89- (1) Denetleme organı üyeleri, üç ayda bir toplanarak Merkez Birliğinin işlemlerini ve hesaplarını denetler, malları ve kasayı sayar ve görülen noksanlıkları, düzensizlikleri inceleyerek bunları birer rapora bağlar ve "Denetleme Organı Denetim Raporları" dosyasında saklarlar.

(2) Denetleme organı üyeleri, yıllık genel kurul toplantısından otuz beş gün önce yönetim kurulu tarafından kendilerine verilen; bilanço, yönetim kurulunun hazırladığı yıllık çalışma raporu ve bütçeyi inceleyerek gerekli gördüğü işlemleri, hesap ve mevcutları elden geçirir ve düşüncesini açık olarak belirterek yıllık rapor hazırlar. Denetleme organı üyeleri, raporda yönetim kurulunun çalışma düzenini ve başarı derecelerini belirtirler.

90. Denetleme organı üyelerinin görevleri

MADDE 90- (1) Denetleme organı üyelerinin görevleri, Merkez Birliğinin iş ve işlemlerini kontrol etmektedir. Görev ve yetkileri şunlardır;

- a) Yıllık bilanço ve gelir tablosu hesaplarını inceleyerek bu husustaki görüşlerini birlikte veya tek başına genel kurula bir raporla bildirmek,
- b) Merkez Birliği işlemlerinden bilgi edinmek ve gerekli kayıtların düzenli olarak tutulmasını sağlamak amacıyla en az üç ayda bir birliğin defterlerini incelemek,
- c) En az üç ayda bir Merkez Birliğinin nakit mevcudu ile menkul değerlerini kontrol etmek,
- ç) Bütçe, bilanço ve gelir tablosunu denetlemek,
- d) Gelir tablosu hesaplarıyla bilançonun defterlerle uygunluk halinde bulunup bulunmadığını, defterlerin düzenli bir surette tutulup tutulmadığını ve işletmenin neticeleriyle mameleki hakkında uyulması gerekli olan hükümlere göre işlem yapıp yapılmadığını incelemek,
- e) Yönetim kurulunun ihmali halinde genel kurulu olağan veya olağanüstü toplantıya davet etmek,
- f) Yönetim kurulu üyeleriyle, Merkez Birliği personelinin ilgili kanun ve anasözleşme hükümleri ile iyi niyet esaslarına uygun davranıp davranmadığını kontrol etmek,
- g) Yönetim kurulu üyeleri ile birliğin dış denetime tabi olması halinde dış denetçinin gerekli şartları taşıyıp taşımadıklarını araştırmak, toplantı nisabının kaybedilmesi halinde boşalan bu üyeliklere geciktirilmeksizin yeteri kadar yedek üye çağırarak,
- ğ) Merkez Birliği ortaklarının, yönetim kurulu üyeleri ve Merkez Birliği personeli hakkındaki şikâyetlerini incelemek ve inceleme sonucunu yıllık raporunda açıklamak,
- h) Uygun gördükleri teklifleri yönetim kurulu ve/veya genel kurul toplantıları gündemine koymak,

- 1) Tasfiye işlemlerini denetlemek,
- 2) Merkez Birliği yönetim kurulu üyelerinin ve memurlarının cezaı gerektiren fiillerini savcılığa bildirmek,
- 3) Yapılacak denetim sonucunda düzenlenecek rapora göre hukuki sorumluluğu tespit edilen yönetim kurulu üyeleri ve Merkez Birliği memurları hakkında genel kurul kararına istinaden gerekli hukuk davalarını açmak.
- 4) Ortak birlikler ve kendileriyle Merkez Birliği yöneticileri arasındaki anlaşmazlıkla ilgili konuları genel kurul gündemine aldirmek ve gerektiğinde olağanüstü olarak genel kurulu toplantıya çağırarak,
- 5) Ortak birliklerin, genel kurul toplantılarına katılmaları için gerekli şartları yerine getirip, getirmediğini incelemek,
- (2) Denetleme organı üyeleri, görevleri çerçevesinde işlerin yürütülmesinde gördükleri noksanlıkları, ilgili kanun ve anasözleşmeye aykırı hareketleri bundan sorumlu olanların bağlı bulundukları organa ve gerekli hallerde aynı zamanda genel kurula haber vermekle yükümlüdürler.
- (3) Merkez Birliğinin birden fazla denetçisi bulunması halinde, denetleme organı üyeleri Merkez Birliği genel kurul toplantısına çağırma yetkisi hariç olmak üzere kendilerine ilgili kanun ve anasözleşme ile verilen görev ve yetkileri, gerektiğinde tek başlarına da kullanabilirler.
- (4) Denetleme organı üyeleri, yönetim kurulu ve genel kurul toplantılarına katılırlar ancak yönetim kurulu toplantılarında oy kullanamazlar.
- (5) Denetleme organı üyeleri, 1163 sayılı Kanunun ek 3 üncü maddesine aykırı uygulamaları da araştırmakla yükümlüdürler.
- (6) Denetleme organı üyelerinin yukarıda yazılı kontrol yetkileri genel kurul kararı ile sınırlandırılmaz. Denetleme organı üyeleri ayrıca, Merkez Birliği zararlarını kapatmak için genel kurula sunulacak teklifleri hazırlayarak toplantı gündemine aldırır.

91. Denetleme organının diğer yetkileri

- MADDE 91-** (1) Ortakları şahsen sorumlu veya ek ödeme ile yükümlü olan Merkez Birliklerinde denetleme organı üyeleri, ortak birliklerin ve temsilcilerinin listesinin usulüne uygun olarak tutulup tutulmadığını da incelemek zorundadırlar.
- (2) Yönetim kurulu, bu maksatla denetleme organı üyelerine defter ve belgelerle, istenilen her konuda bilgi verirler.
- (3) Ortak birlikler, gerekli gördükleri hususlarda denetleme organı üyelerinin dikkatini çekmeye ve açıklama yapılmasını istemeye yetkilidirler.

92. Denetleme organı üyeliğinin boşalması

- MADDE 92-** (1) Denetleme organı üyeleri istifa etmek suretiyle ve bu isteğini yönetim kuruluna yazılı olarak bildirmek kaydı ile her zaman görevlerinden çekilebilirler.
- (2) İlgili mevzuatta belirtilen seçilme şartlarını taşımadıkları veya sonradan kaybettikleri anlaşılanların üyelikleri kendiliğinden sona erer.
- (3) Denetleme organı üyeliğinin herhangi bir nedenle boşalması halinde boşalan üyeliklere varsa en çok oy alarak seçilen veya seçim liste (grup) halinde yapılmışsa yazılı sırasına göre seçilen ve şartları taşıyan yedekleri geçer. Yedeklerle beraber üye sayısı genel kurulca belirlenen sayının altına düştüğü takdirde, mevcut denetleme organı üyesi veya üyeleri ilk genel kurula kadar görev yapmak üzere şartları haiz kişileri denetleme organı üyeliğine atar.
- (4) Yedekler de dâhil hiçbir üye kalmaması halinde yönetim kurulunca, denetleme organının seçilmesi amacıyla genel kurul derhal toplantıya çağırılır.
- (5) Yenileri seçilene kadar eski üyeler görevlerine devam ederler.

93. Denetleme organı toplantı ve raporları

- MADDE 93-** (1) Denetleme organı üyeleri her yıl işlem ve hesapları denetleme görev ve yetkisini yerine getirdikten sonra 1163 sayılı Kanunun 67 nci maddesi uyarınca genel kurul toplantılarına sunacakları "Denetleme Organı Yıllık Çalışma Raporu"nu hazırlarlar. Denetleme organı yıllık çalışma raporunda; raporun görüşüleceği genel kurul toplantı tarihi, incelemenin ait olduğu dönem ve düzenleme tarihi belirtilir.
- (2) Rapor, genel kurulda görüşülecek döneme ilişkin tüm işlem ve hesapları kapsayacak şekilde ayrıntılı bilgiler içerir. Rapor; açık, öz ve anlaşılır bir dille yazılır.
- (3) Raporda, ortaklar ve diğer kişiler nezdinde yanlış kanaat uyandırıcı, gerçeğe aykırı ifadeler yer verilemez.
- (4) Rapor, ilgili olduğu genel kurul toplantı tarihinden en az yirmi gün önce düzenlenerek yönetim kuruluna teslim edilir. Ayrıca rapor yönetim kurulu tarafından KOOPBİS'e yüklenir. Daha sonra rapor içeriğinde herhangi bir değişiklik yapılamaz.
- (5) 1/2/2022 tarihli ve 31737 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kooperatif ve Üst Kuruluşlarının Denetimine Dair Yönetmelik'te belirtilen esaslara uygun olarak düzenlenmeyen denetleme organı raporları, genel kurullarda görüşülemez ve kabul edilemez.

94. Denetleme organı raporlarının imzalanması ve sorumluluk

- MADDE 94-** (1) Denetleme organı raporları bütün üyeler tarafından imzalanır. Rapora katılmayan üye çekilme sebeplerini belirterek imzalar.
- (2) Yıllık genel kurul toplantısında "Denetleme Organı Raporu" okunmadan bilanço ve dolayısıyla ibralar konusunda karar alınamaz.
- (3) Denetleme organı azledilmiş olursa, yeni denetleme organı üyeleri düzenleyecekleri raporda bu olayı da açıklamak ve sebeplerini belirtmek zorundadırlar.

95. Denetleme organı üyelerinin sır saklama yükümlülüğü

- MADDE 95-** (1) Denetleme organı üyeleri, görevleri sırasında öğrendikleri ve açıklanmasında Merkez Birliği ve ortak birliklerinin zarara uğrayacağı konularda Merkez Birliği ortaklarına ve üçüncü şahıslara açıklama yapamazlar.

96. Dış denetim konusu ve kapsamı

- MADDE 96-** (1) Merkez Birliği, 1163 sayılı Kanunun 69 uncu maddesi kapsamında çıkarılan "Kooperatif ve Üst Kuruluşlarının Denetimine Dair Yönetmelik" kapsamında belirlenen şartları taşıması halinde dış denetime tabidir.
- (2) Merkez Birliğinin finansal tablolarının; kooperatiflerin tabi olduğu 1163 sayılı Kanun, 6102 sayılı Kanun, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve ilgili mevzuatına

göre hazırlanıp hazırlanmadığı, gelir ve giderlerinin dayanağını oluşturan belgelerin ilgili mevzuata uygun olarak düzenlenip düzenlenmediği, gelir ve gider hesapları ile bilanço hesaplarının defter, kayıt ve belgelerle uyumlu olup olmadığı hususları dış denetimin konusunu oluşturur. Yönetim kurulu yıllık faaliyet raporu içerisinde yer alan finansal bilgiler de dış denetimin kapsamı içindedir.

(3) Dış Denetçi raporu genel kurula sunulmayan Merkez Birliklerinde; finansal tablolar, yönetim kurulu yıllık faaliyet raporu ve ibra hakkında alınan kararlar geçersizdir.

(4) Yönetim kurulu gecikmeksizin dış denetçileri ticaret siciline tescil ettirir ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile internet sitesinde ilan ettirir.

(5) Dış denetçiler hakkında 1163 sayılı Kanunun 56 ncı maddesinin birinci fıkrasının (1) ve (3) numaralı bentleri ile üçüncü ve altıncı fıkrasında yer alan hükümler uygulanır.

(6) Dış denetime ilişkin usul ve esaslar, dış denetçilerin nitelikleri, uyacakları etik ilkeler, görev ve yetkileri, seçilmeleri, görevden alınmaları veya ayrılmaları, denetimin ve denetim raporlarının içeriği ve raporun genel kurula sunulması hususlarında Kooperatif ve Üst Kuruluşlarının Denetimine Dair Yönetmelik hükümleri uygulanır.

97. Hesap tetkik komisyonu seçimi

MADDE 97- (1) Genel kurul bazı konuların incelenmesi için lüzumu halinde hesap tetkik komisyonu seçebilir.

(2) Merkez Birlik ortağı birliklerin toplam temsilci sayısının dörtten az olmamak üzere en az 1/10'unun yazılı teklifte bulunmaları şartıyla, son iki yıl içinde Merkez Birliğinin kuruluşuna veya idari işlemlerine ait bir yolsuzluğun olduğunu, kanun veya anasözleşme hükümlerine önemli bir şekilde aksi hareket edildiğini iddia ettikleri takdirde veya bilançonun gerçekliğini soruşturmak için hesap tetkik komisyonu atanmasını genel kuruldan isteyebilirler.

(3) Bu istek kabul edilmediğinde gerekli masrafları peşin ödeme şartı ile mahkemeye başvurma hakkına sahiptirler. Komisyona seçilen ortak birlik temsilcileri gerekli incelemeleri yapacak bilgi ve beceriye sahip olmadıkları takdirde; ücreti Merkez Birliğince karşılanmak üzere dışarıdan uzman kişiler görevlendirerek gerekli raporları düzenletir.

(4) Soruşturma sonuçlarına göre iddia doğru görülmediği takdirde veya denetleme organı üyelerinin vereceği raporda bu talebin haklı sebeplere dayanmadığı anlaşırsa kötü niyetle hareket ettiği ispat edilen ortak birlikler ve/veya ortak birliklerin temsilcileri Merkez Birliğinin bu yüzden gördüğü zarardan dolayı ortaklaşa sorumludurlar.

98. Genel Müdür tayini ve görevine son verilmesi

MADDE 98- (1) Merkez Birliği Genel Müdürü, yönetim kurulu kararı ile ortak birlik temsilcileri arasından veya dışarıdan olmak üzere düzenlenecek sözleşmeye dayalı olarak tayin edilebilir.

(2) Genel Müdür, kendiliğinden Genel Müdürlük görevini devredemez ve yerine vekil bırakamaz. Gerekliğinde Genel Müdürün görevine son verilme işlemi yönetim kurulunca karara bağlanarak yapılır.

(3) Yönetim kurulu ayrı bir Genel Müdür atanmasını öngörmezse, yönetim kurulu kendi üyeleri arasından en az iki üyeyi murahhas üye olarak görevlendirebilir. Bu durumda murahhas üyeye müdürün tabi olduğu hükümler uygulanır.

99. Genel Müdürlük şartları

MADDE 99- (1) Genel Müdürlük şartları şunlardır:

- Kooperatifçilik bilgilerine sahip olmak.
- Hukuken memuriyete mani hali bulunmamak,
- En az yüksek okul düzeyinde diploma sahibi olmak.

100. Genel Müdürlük ve personel ücretleri

MADDE 100- (1) Merkez Birliği Genel Müdürü ve hizmet personelinin ücretleri genel kurulca kabul edilen bir kadro ve yıllık tahmini bütçeye göre kararlaştırılır.

101. Genel Müdürün görevleri

MADDE 101- (1) Genel Müdürün görevleri şunlardır:

- Yönetim kurulu kararlarını, yıllık çalışma programlarını göz önünde tutarak uygulamak,
- Merkez Birliğinin işlerini yürütmek, işlerin uyumunu ve düzenini sağlamak,
- Yönetim kurulu toplantılarında oy kullanmamak şartı ile hazır bulunmak.

102. İdari ve teknik personel

MADDE 102- (1) Genel kurul tarafından belirlenecek sayıda idari ve teknik kadro ihdas edilir, ataması yönetim kurulunca yapılır.

(2) Tarım ve Orman Bakanlığından bir projeye dayalı olarak kredi veya yardım alan Merkez Birliği, Bakanlığın istediği şartlara uygun idari ve teknik personeli atamak mecburiyetindedir.

103. Genel müdürün yetki ve sorumluluğu

MADDE 103- (1) Merkez Birliği Genel Müdürü, Merkez Birliği hizmet personelinin amiridir. Denetleme organı ve yönetim kurulu ile dış denetçilerden üyelerinden başkasına merkez birliğinin işleri ile ilgili bilgi veremez. Merkez birliği hizmet personeli genel müdüre karşı sorumludur.

(2) Merkez Birliği genel müdürü kendine verilen görevleri gereği gibi veya hiç yerine getirmezse yönetim kuruluna karşı sorumludur.

104. Personelin işten çıkarılması

MADDE 104- (1) Yönetim kurulu, işlerin görülmesi ile görevlendirdiği kimseleri ve atadığı müdürleri ve diğer temsilci ve vekilleri her zaman işten çıkarabilir. Çıkarılma işlerinde yönetim kurulu kararı gereklidir.

(2) İşten çıkarılma teklifi denetleme organı üyelerince yapıldığı takdirde, yönetim kurulu başkanı tarafından yapılacak çağrı üzerine yönetim kurulu derhal toplantı yapar ve gerekli

kararı verir. Şayet yönetim kurulu tarafından işten çıkarma kararı verilmemiş ise denetleme organı üyeleri genel kurulu toplantıya çağırabilir ve konu orada karara bağlanır.
(3) Haksız yere işten çıkarılanların tazminat isteme hakları saklıdır.

105. Merkez Birliğini temsil ve imza yetkisi

MADDE 105- (1) Yönetim kurulu, resmi dairelerde, mahkemelerde ve üçüncü kişiler nezdinde temsil yetkisini genel müdüre devredebilir. Ancak, Merkez Birliğini taahhüt altına koyabilecek işlerde genel müdür, murahhas üye, yönetim kurulu başkanı veya üyelerden birinin birlikte imzaları şarttır.

(2) Yönetim kurulu, Merkez Birliğini temsil ve borç altına sokan işler dışında memurlara ikinci derecede imza yetkisi verebilir. İkinci derecede imzaların geçerli olabilmesi için birinci imza ile müşterek olması gereklidir.

(3) Merkez Birliğini temsile yetkili kılınan kimseler, imzalarını ancak Merkez Birliğinin ünvanı altına koymak suretiyle Merkez Birliğini bağlar.

106. Ortak birlik ve kooperatiflerin denetimi

MADDE 106- (1) Merkez Birliği, ortağı olan birlikleri ve birliklerine bağlı kooperatifleri, denetim konusunda uzman kişilerden oluşturulan denetim birimlerince denetleyebilir.

(2) Ayrıca Merkez Birliğine ortak birliklere ve bu birliklere bağlı kooperatiflere eğitim hizmeti de verir.

(3) Merkez Birliğine ortak birlikler ve bu birliklere bağlı kooperatifler, yapılacak eğitim ve denetim hizmetlerine ait giderlere iştirak eder.

TÜRKİYE MİLLİ KOOPERATİFLER BİRLİĞİ İLE İLİŞKİLER

107. Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine giriş, başvurma şekli, itiraz ve yükümlülük

MADDE 107- (1) Genel kurul kararı ile Merkez Birliği, Merkez Birliğinin gelişmesi, menfaatlerinin korunması, eğitim ve denetim konusunda hizmet verilmesi ve kooperatifçilik konularında danışmanlık alınması gibi hizmetlerin yerine getirilmesi için kurulmuş veya kurulacak Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine girebilir.

(2) Merkez Birliği, Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine kurucu ortak veya kurulmuş Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine girmeye karar verirse taahhüt edilecek sermayesinin miktarı ve ödeme şekli genel kurulca belirlenir.

(3) Merkez Birliği, Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine girmek için, Türkiye Milli Kooperatifler Birliğinin anasözleşme hükümlerini bütün hak ve ödevleri ile kabul ettiğini gösteren bir dilekçe ile Türkiye Milli Kooperatifler Birliği yönetim kurulu başkanlığına başvurur.

(4) Türkiye Milli Kooperatifler Birliği yönetim kurulunun giriş isteğini kabul etmesi ile Merkez Birliği, Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine girmiş olur. Giriş isteği, Türkiye Milli Kooperatifler Birliği anasözleşmesinin "Ortaklığa Girme" başlıklı 4 üncü maddesi hükümlerine göre üç ay içinde kabul edilmediği ve karar tarihinden sonraki bir ay içinde olumsuz cevap verildiği takdirde Türkiye Milli Kooperatifler Birliği genel kuruluna başvurulur.

(5) Merkez Birliği, Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine girmekle ortak birliklerine bu anasözleşmedeki yükümlülüklerden fazlasını yükleyemez.

108. Temsilcilik

MADDE 108- (1) Türkiye Milli Kooperatifler Birliği genel kurullarında Merkez Birliğini temsil etmek üzere Merkez Birliği genel kurulunca ortak birlik temsilcileri arasından en fazla beş olmak üzere Türkiye Milli Kooperatifler Birliği anasözleşmesinde belirtilen sayıda temsilci seçilir. Temsilcilerin görev süresi dört yıldır. Bu temsilcilerde Yönetim Kurulu üyelik şartı aranır.

(2) Seçilen temsilcilerin her birinin Türkiye Milli Kooperatifler Birliği genel kurulunda Merkez Birliğini temsilen bir oy kullanma hakkı vardır. Seçilen temsilciler kadar yedek üye de seçilir. Temsilcilerin uygun bir mazerete bağlı olarak Türkiye Milli Kooperatifler Birliği genel kuruluna katılamaması durumunda ve yönetim kurulunca verilecek oy kullanma izin belgesi karşılığında sırasıyla yedeklere de oy kullanma yetkisi verilir.

109. Denetim, eğitim ve danışmanlık

MADDE 109- (1) Merkez Birliği, ortağı olduğu Türkiye Milli Kooperatifler Birliğinden eğitim ve danışmanlık hizmeti alabilir ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği tarafından denetlenir.

(2) Merkez Birliği, Türkiye Milli Kooperatifler Birliği tarafından verilen hizmetlere ait giderlere iştirak eder.

MERKEZ BİRLİĞİNİN DAĞILMASI

110. Dağılıma sebepleri

MADDE 110- (1) Merkez Birliği;

- a) Genel kurul kararı ile,
- b) İflasın açılması ile,
- c) Genel kurulda fiilen kullanılan oyların 2/3 çoğunluğuyla alınacak kararla birliğin, diğer bir Merkez Birliği ile birleşmesi veya devralınması suretiyle,
- ç) Ortak sayısının kurucu ortak sayısından aşağı düşmesi, yasal organlarının kurulamaması, çalışma konusu dışında veya kamu yararına aykırı çalışma göstermesi, acze düşmesi gibi kanunlarda öngörülen diğer hallerde Tarım ve Orman Bakanlığı'nın mahkemeden alacağı karar üzerine,
- d) Üç yıl üst üste olağan genel kurulunu yapmaması halinde,
- e) Amacına ulaşma imkânının bulunmadığının Tarım ve Orman Bakanlığınca tespiti halinde mahkemeden alacağı kararla dağılır.

111. Tasfiye kurulu ataması ve ücret

MADDE 111- (1) Mahkeme veya genel kurulca tasfiye memurları seçilmediği takdirde tasfiye işlerini yönetim kurulu yapar. Yönetim kurulu tasfiye memurlarını ticaret siciline tescil ve ilan ettirir.

(2) Tasfiye kurulu üyelerine, atamayı yapan merci tarafından tespit edilecek miktarda ücret, Merkez Birliği bütçesinden ödenir.

112. Ticaret siciline bildirme

MADDE 112- (1) İflasın dışında birliğin dağılması, yönetim kurulu veya denetleme organı üyelerince ticaret siciline tescil ve en çok birer hafta ara ile üç defa ilan ettirilir.

- (2) İlan Merkez Birliği alacaklılarının belgeleri ile beraber üç ay içinde birliğe başvurmaları gereği yazılır. Bu sürenin başlangıcı üçüncü ilan tarihidir.
- (3) Tasfiyenin bir yılda tamamlanması esastır. Bakanlığın uygun görmesi halinde bu süre birer yıl olmak üzere iki defa uzatılabilir. Süre ise üçüncü ilandan sonra başlar.
- (4) Genel kurul kararıyla tasfiye sürecine giren Merkez Birlikleri; Merkez Birliğine ait malvarlığının ortaklar arasında paylaşılmasına başlanılmamış olması şartıyla genel kurullarından alacağı kararla tasfiye halinden çıkabilir. Devam kararının tüm ortak birlik temsilcilerinin 3/5'inin oyu ile alınması gerekir. Alınan bu kararın, tasfiye memurlarınca ticaret siciline ilan ettirilmesi gerekmektedir.

113. Tasfiye mamelekinin paylaşılması

MADDE 113- (1) Tasfiye haline giren Merkez Birliğinin; bütün borçları ödendikten ve ortak pay bedelleri geri verildikten sonra kalan malları dağılma anında Merkez Birliğine kayıtlı ortak birlikler arasında eşit olarak bölüşdürülür.

114. Tasfiye hali

MADDE 114- (1) Merkez Birliğinin diğer bir Merkez Birliği ile birleşmesi hali hariç olmak üzere dağılan Merkez Birliği tasfiye haline girer.

(2) Tasfiye haline giren Merkez Birliği ortak birliklerle olan ilişkilerinde dahi tasfiye sonuna kadar tüzel kişiliğini korur ve ünvanını "Tasfiye Halinde" ibaresini eklemek suretiyle kullanmaya devam eder.

115. Tasfiye memurlarının azli

MADDE 115- (1) Genel kurul kararı ile atanmış olan tasfiye memurları veya bu görevi yapan yönetim kurulu üyeleri, genel kurul tarafından her zaman azledilebilir ve yerlerine yenileri atanabilir.

(2) Ortak birliklerden birinin isteği ile de mahkeme, haklı sebepler dolayısıyla tasfiye işlemini durdurabilir. Tasfiyeyi yürütmeye memur kimseleri azil ve yerlerine yenilerini atayabilir. Bunlar kendilerini tescil ve ilan ettirirler.

116. Aktifleri satma yetkisi

MADDE 116- (1) Genel kurul aksine karar vermedikçe tasfiye memurları Merkez Birliğinin aktiflerini pazarlık suretiyle de satabilirler.

(2) Aktiflerin toptan satılabilmesi için genel kurulun kararı gereklidir. Bu karar genel kurulun 2/3 çoğunluğu ile alınır.

117. Tasfiye işleri, envanter ve bilanço

MADDE 117- (1) Tasfiye memurları görevlerine başlar başlamaz Merkez Birliğinin tasfiye başlangıcındaki durumunu inceleyerek buna göre envanter defterleri ile bilançosunu düzenler ve genel kurulun onayına sunarlar. Tasfiye halinde genel kurul toplantılarında nisap aranmaz. Kararlar toplantıya katılan ortak birlik temsilcilerinin yarısından bir fazlasının kabulü ile verilir.

(2) Tasfiye memurları, Merkez Birliği yönetim kurulu ve denetleme organı üyelerini davet ederek birliğin mali durumunu gösteren bir envanter ile bilançoyu birlikte düzenler. Bu düzenleme işinde sözü edilen organ üyelerinden çalışmaya katılmayanları beklemek zorunda değildir.

(3) Tasfiye memurları, gerek görürlerse Merkez Birliği mallarına değer biçmek için bilirkişilere başvurabilirler.

(4) Düzenlenen envanter ile bilanço tasfiye memurlarının huzurunda Merkez Birliği yönetim kurulu tarafından imzalanır. Envanter ve bilançonun imzalanmasından sonra tasfiye memurları dağılma halinde bulunan Merkez Birliğinin envantere yazılı bütün malları ile evrak ve defterlerine el koyar.

118. Alacaklıları davet ve koruma

MADDE 118- (1) Alacaklı oldukları Merkez Birliği defterleri ve diğer belgelerden anlaşılan ve ikametgâhları bilinen şahıslar taahhütlü mektupla, diğer alacaklılar Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan suretiyle Merkez Birliğinin dağılmasından haberdar edilerek alacaklarını beyana çağırılır.

(2) Alacaklı oldukları belli olanlar beyanda bulunmazlarsa, alacaklarının toplam tutarı Ticaret Bakanlığınca belirlenecek bir bankaya yatırılır. Merkez Birliğinin henüz vadesi dolmayan borçları ve ihtilaflı bulunan borçlarının karşılığı olan para notere verilir.

119. Defter ve bilgisayar kayıtlarının saklanması

MADDE 119- (1) Tasfiyenin sonunda evrak, bilgisayar kayıtları ve kanunen tutulması zorunlu olan defterler on yıl saklanmak üzere Merkez Birliğinin bulunduğu yerin sulh hukuk mahkemesine verilir.

120. Merkez Birliği ünvanının ticaret sicilinden çıkarılması

MADDE 120- (1) Tasfiyenin sona ermesi üzerine Merkez Birliğine ait ünvanın ticaret sicilinden çıkarılması tasfiye memurları tarafından sicil memurluğundan talep edilir. Bu talep üzerine sicilden çıkarılma durumu tescil ve ilan ettirilir.

121. Tasfiye kurulunun sorumluluğu

MADDE 121- (1) Tasfiye kurulu üyeleri, tasfiye işlerinin bir an önce bitirilmesinden sorumludur. Tasfiye kurulu üyeleri yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu taşır.

(2) Tasfiye kurulu üyelerinin, anasözleşmenin 70 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendindeki nitelikleri haiz olması şarttır.

(3) 1163 sayılı Kanunun 56 ncı maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi ile 62 nci maddesi hükümleri tasfiye kurulu üyeleri hakkında da uygulanır.

122. Birleşme suretiyle dağılma

MADDE 122- (1) Merkez Birliği, bütün pasif ve aktifleri ile diğer bir Merkez Birliği tarafından devralınmak suretiyle dağıldığı takdirde ticaret sicilinden çıkarma işlemi, 1163 sayılı

Kooperatifler Kanunu'nun 84 üncü maddesi uyarınca yapılır.

MALİ HÜKÜMLER

123. Muhasebe usulü

MADDE 123- (1) Merkez Birliği, muhasebe usulleri hakkında, 6102 sayılı Kanun hükümleri gereği Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca hazırlanan Türkiye Muhasebe Standartları uygulanır.

(2) 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun bu hususlarla ilgili hükümleri saklıdır.

124. Hesap yılı

MADDE 124- (1) Hazine ve Maliye Bakanlığında özel hesap dönemi izni alınmadıkça Merkez Birliğinin ilk faaliyete geçtiği yıldaki hesap dönemi Merkez Birliğinin kurulduğu tarihten, izleyen yıllarda ise 1 Ocak tarihinde başlar ve aynı yılın 31 Aralık tarihinde sona erer.

(2) Yönetim Kurulu her yıl 31 Aralık tarihi itibarıyla envanter yapar, bilanço ve gelir gider hesaplarını hazırlayıp genel kurul toplantısından en az otuz beş gün önce denetleme organı üyelerine verir. Denetleme organı üyeleri bunları inceleyerek müştereken düzenleyecekleri raporla birlikte genel kurul toplantı tarihinden en az yirmi gün önce yönetim kuruluna iade ederler.

(3) Bilanço ve gelir gider hesapları genel kurul toplantısından en az on beş gün öncesinden itibaren bir yıl süre ile Merkez Birliği merkezinde ve elektronik ortamda KOOPBİS'te ortak birliklerin incelemesine sunulur.

125. Defter tutma mükellefiyeti

MADDE 125- (1) Merkez Birliğinde aşağıdaki defterlerin tutulması zorunludur:

- Yevmiye Defteri,
- Defteri Kebir,
- Envanter Defteri,
- Ortaklar (Pay) Defteri,
- Yönetim Kurulu Karar Defteri,
- Genel Kurul Karar ve Müzakere Defteri,

(2) Merkez Birliğinde bu defterlerden başka 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 64 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan hükümler gereği işin mahiyeti ve öneminin gerektirdiği diğer defterler de tutulur.

126. Yevmiye defteri

MADDE 126- (1) Yevmiye defteri, kayda geçirilmesi gereken işlemlerin ilgili belge veya ispata dayanan evraktan çıkarılarak tarih sırasıyla ve "Madde" halinde düzenli olarak yazıldığı defterdir.

(2) Yevmiye maddelerinin en az aşağıdaki bilgileri içermesi şarttır:

- Madde sıra numarası,
- Tarih,
- Borçlu hesap,
- Alacaklı hesap,
- Tutar,
- Her kaydın dayandığı belgelerin türü ile varsa tarihleri ve sayıları.

(3) Yevmiye defteri ciltli ve sayfaları müteselsil sıra numaralı olur. Vergi kanunlarına uygun olmak şartıyla müteharrik yapraklı defterler de kullanılabilir.

127. Defteri kebir

MADDE 127- (1) Defteri kebir, yevmiye defterine geçirilmiş olan işlemleri buradan alarak sistemli bir şekilde ilgili olduğu hesaplara dağıtan ve tasnifi olarak bu hesaplarda toplayan defterdir.

(2) Defteri kebirdeki kayıtların en az aşağıdaki bilgileri içermesi şarttır:

- Tarih,
- Yevmiye defteri madde sıra numarası,
- Tutar,
- Toplu hesaplarda yardımcı nihai hesapların isimleri.

(3) 126 ncı maddenin üçüncü fıkrası hükmü defteri kebir hakkında da uygulanır.

128. Envanter defteri

MADDE 128- (1) Envanter defteri, Merkez Birliğinin açılışında ve açılıştan sonra her hesap döneminin sonunda taşınmazların, alacakların, borçların, nakit para tutarının ve varlıklar ile borçların değerlerinin teker teker kaydedildiği ciltli ve sayfaları müteselsil sıra numaralı defterdir.

(2) Hesap dönemi on iki ayı geçemez. 213 sayılı Kanunun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla envanter, düzenli bir işletme faaliyetinin akışına uygun düşen süre içinde ve her halükârda hesap döneminin sonundan itibaren üç ay içinde çıkarılır ve deftere kaydedilir.

(3) 126 ncı maddenin üçüncü fıkrası hükmü envanter defteri hakkında da uygulanır.

129. Ortaklar defteri

MADDE 129- (1) Merkez Birliği ortaklarının bilgilerinin kaydedildiği ciltli ve sayfalrı müteseilsil sıra numaralı defterdir. Pay/Ortaklar defterine yapılacak kayıtların en az aşağıdaki bilgileri içermesi şarttır:

- Birliğin unvanı,
- Ortağın unvanı,
- Ortağın adresi,
- Ortağın diğer iletişim bilgileri,
- Ortağın birliğe girdiği ve çıktığı tarihler,
- Ortaklığın edinimine ilişkin gerekli açıklamalar.

(2) Ortaklığın usulüne uygun olarak devredildiği ispat edilmediği sürece, devralan pay/ortaklar defterine yazılamaz. Her ortak defterde ayrı bir sayfada izlenir. Ortaklığı devralan yeni ortak da ayrı bir sayfada izlenir.

130. Yönetim kurulu karar defteri

MADDE 130- (1) Merkez Birliği yönetim kurulunun, Merkez Birliği yönetimi ile ilgili olarak aldığı kararların yazılacağı ciltli ve sayfa numaraları teselsül eden defterdir. Karar defterindeki kayıtların en az aşağıdaki bilgileri içermesi şarttır:

- Karar tarihi,
- Karar sayısı,
- Toplantıda hazır bulunanlar,
- Kararın içeriği,
- Üyelerin imzaları.

(2) Kararın, üyelerden birinin yaptığı öneri üzerine diğerlerinin yazılı onayı ile alındığı durumlarda bu husus ayrıca belirtilir ve imzaların bulunduğu kâğıt veya kâğıtlar da karar defterine yapıştırılır. Bir önerinin veya önerilerin ıslak imza ile imzalanması şeklinde alınan kararlar 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 390 ıncı maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca karar defterine yapıştırılır; aksi halde karar geçersizdir. Her yönetim kurulu üyesi alınan karara ilişkin muhalefatinin bir şerh ile karar metnine geçirilmesini isteyebilir. Üyelerin şerh yazma talebi hiçbir sebeple reddedilemez; şerh yazılmasına engel olunamaz. şerh, sahibi dışında hiç kimse tarafından değiştirilemez.

131. Genel kurul toplantı ve müzakere defteri

MADDE 131- (1) Merkez Birliğinin genel kurul toplantılarında görüşülen hususların ve alınan kararların kaydedildiği ciltli ve sayfa numaraları teselsül eden defterdir. Genel kurul toplantı ve müzakere defteri, Merkez Birliği genel kurul toplantısı yapılırken genel kurulda sorulan sorular, verilen cevaplar, sunulan önergeler, alınan kararlar işlenerek düzenlenebileceği gibi hazırlanan toplantı tutanağının deftere yapıştırılması şeklinde de tutulabilir.

132. Defter onayları

MADDE 132- (1) Merkez Birliğinin tutmakla yükümlü olduğu yevmiye defteri, defteri kebir, envanter defteri, pay/ortaklar defteri, yönetim kurulu karar defteri ile genel kurul toplantı ve müzakere defterinin açılış onayları, 6102 sayılı Kanunda belirtilen süreler dahilinde bu Kanun ve Ticari Defterlerin tasdikine ilişkin diğer mevzuat uyarınca yapılır.

(2) Yevmiye defteri, defteri kebir, envanter defteri ile yönetim kurulu karar defterinin açılış onaylarının her hesap dönemi için yapılması zorunludur. Pay/ortaklar defteri ile genel kurul toplantı ve müzakere defteri yeterli yaprakları bulunmak kaydıyla izleyen hesap dönemlerinde de açılış onayı yaptırılmaksızın kullanılmaya devam edilebilir.

(3) Onaya tabi defterlerin hesap dönemi içinde dolması dolayısıyla veya başka sebeplerle yıl içinde yeni defter kullanmaya mecbur olanlar bunları kullanmaya başlamadan önce açılış onayı yaptırmak zorundadırlar.

(4) Pay/ortaklar defterinin yenilenmesinin gerektiği durumlarda açılış onayı yapılacak yeni defter, kullanımına son verilecek defterle veya zayı edilmişse zayı belgesi ile birlikte notere ibraz edilir. Yeni pay/ortaklar defterinin açılış onayının yapıldığı sırada noter, eski deftere veya zayı belgesine yeni pay defterinin açılış onayının yapıldığını tarih ve sayı belirtmek suretiyle şerh düşer. Eski defterde veya zayı belgesinde söz konusu şerhi gören noter tekrar bir açılış onayı yapamaz.

(5) Yevmiye defteri ile yönetim kurulu karar defteri 6102 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında belirlenen süreler dahilinde notere ibraz edilip, son kaydın altına noterce "Görölmüştür" ibaresi yazılarak mühür ve imza ile onaylanması zorunludur.

(6) Yönetim kurulu karar defteri, yevmiye defteri, envanter defteri ve defteri kebir yeterli yaprakları bulunması halinde yeni hesap döneminin ilk ayı içerisinde onay yenilemek suretiyle kullanılmaya devam edilebilir.

(7) Onay yenilemede defterlerin türü değiştirilemez.

133. Avanslar ve ödemeler

MADDE 133- (1) Merkez Birliğinin amaç ve işleri dışında avans verilemez ve ödeme yapılamaz. Her türlü ödemelerin geçerli belgelere dayandırılması şarttır.

(2) Verilecek avansın sebebi, miktarı, süresi, geri alınma şartları, kapatılması şekli ile kasada günlük olarak bulundurulacak azami para miktarı ve Merkez Birliği parasının amaçlara uygun şekilde değerlendirilmesi usulü yönetim kurulu tarafından belirlenir.

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

134. Teftiş ve denetleme

MADDE 134- (1) Tarım ve Orman Bakanlığı'nın teftiş ve denetleme hususlarındaki görev ve yetkileri şunlardır:

- Merkez Birliğinin işlem ve hesaplarını ve varlıklarını müfettişlere, kontrolörlere veya denetim için görevlendirilecek olan personele denettirmek, denetim sonuçlarına göre gerekli talimatı vermek,
- Yapılan denetimler sonucunda, Merkez Birliğinin ve iştiraklerinin yönetim kurulu üyeleri ile üst düzey yöneticilerinin, hukuka açıkça aykırı eylem ve işlemlerinin tespit edilmesi

durumunda, kamu yararı ve hizmet gerekleri dikkate alınarak gecikmesinde sakınca görülen hallerde ileride telafisi güç veya imkansız zararlara yol açılmasının engellenmesi amacıyla bu kişilerin görevlerine tedbiren son vermek ve bir yıl içerisinde olağanüstü genel kurul toplantısının yapılması için gerekli tedbirleri almak.

c) Verilen kredilerin açılış gayesine uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını, plan ve projesine uygunluğu, teknik özellikleri ve kalite açısından denetlemek,
ç) Merkez Birliklerinde görevli bulunanlar bu kuruluşlara ait mal, para ve para hükmündeki kağıtları ve gizli de olsa bunlarla ilgili defter ve belgeleri istenildiğinde müfettişlere, kontrolörlere, denetimle görevlendirilen personele ve kredi kuruluşlarının denetim görevlilerine göstermek, saymasına ve incelemesine yardımcı bulunmak, istenilen bilgileri gerçeğe uygun ve eksiksiz olarak vermek ve doğru beyanda bulunmakla yükümlüdürler. Teşekküle ilişkin olarak istenilen her türlü bilgi, belge ve kayıtlar, tanınan süre içinde tam olarak verilerek zorundadır.

135. Türk Ticaret Kanunu hükümlerine atıf

MADDE 135- (1) Bu anasözleşmede aksine açıklama olmayan hususlarda 1163 sayılı Kanun ile bu Kanunun 98 inci maddesinde yer alan hüküm doğrultusunda 6102 sayılı Kanundaki anonim şirketlere ait hükümler uygulanır.

136. Uyuşmazlıkların çözümü

MADDE 136- (1) Ortak birliklerle Merkez Birliği arasında ve ortak birliklerin kendi aralarında doğacak uyuşmazlıklar, öncelikle Merkez Birliği genel kuruluna aksettirilir. Genel kurulca halline imkân bulunmayan uyuşmazlıklar 1163 sayılı Kanunun 95 inci maddesine uygun olarak çözümlenmeye çalışılır. Bu şekilde giderilmeyen uyuşmazlıklar için yargı organlarına başvurulur.

(2) Üçüncü şahıslarla Merkez Birliği arasında çıkacak uyuşmazlıklar ise yargı organlarıncaya çözümlenir.

İNTİBAK VE YÜRÜRLÜK

137. İntibak

MADDE 137- (1) Tarım Kooperatifleri Merkez Birliği, mevcut anasözleşmesini, 7339 sayılı "Kooperatifler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" un 19 uncu maddesinde yazılı olan "Kooperatifler ve üst kuruluşları, anasözleşmelerini en geç üç yıl içinde bu Kanun hükümlerine intibak ettirmek zorundadır. Anasözleşmelerini intibak ettirmeyen kooperatif ve üst kuruluşları dağılımı sayılır." hükmü gereği; en geç, 7339 sayılı Kanun' un yürürlüğe girdiği tarihten beş yıl sonrası olan 26/10/2026 tarihine kadar bu anasözleşmeye intibak ettirmek zorundadır.

138. Yürürlük

MADDE 138- (1) Sınırlı Sorumlu Tarım Kooperatifleri Merkez Birliği Örnek Anasözleşmesi, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın 12/05/2025 tarihli ve E-98096904-205.02-19077723 sayılı Onayı ile yürürlüğe konulmuştur.

Sıra No	Kimlik No	Kurucu	Uyruk	Adres	Taahhüt Ettiği Sermaye (Pay adedi x TL)
---------	-----------	--------	-------	-------	---

Geçici Yönetim Kurulu

1). Geçici Genel Başkan: Mehmet Özlüncü

T.C. No: 31093315634

2). Geçici Genel Bşk. Yrd.: Ramazan Demirhan

T.C. No: 45712846096

3). Geçici Genel Bşk. Yrd.: Ahmet Erken

T.C. No: 24847663594

4). Geçici Muhesip Üye: İlhami Hançer

T.C. No: 20897031628

5). Geçici Yönetim Kurulu Üyesi: Adem Aslanbey

Merkez Birliğinin Kurucu Ortakları:

1). S.S. Anadolu Tarımsal Kalkınma Koop. Birliği

2). S.S. Telürdey Tarımsal Kalkınma Koop. Birliği

3). S.S. Kırıkbeli Tarımsal Kalkınma Koop. Birliği

4). S.S. Balıkesir Tarımsal Kalkınma Koop. Birliği

5). S.S. Edirne Kalkınma Tarımsal Koop. Birliği

6). S.S. Mersin Kalkınma Tarım Koop. Birliği

7). S.S. Trabzon Tarımsal Koop. Blg. Birliği

Genel Başkan: Ahmet Erken

Genel Bşk. Yrd.: Ramazan Demirhan

Yönetim Kurulu Üy.: Ramazan Erkin

Toplam Sermaye

35.000 TL

8.750 TL

Yönetim Kurulu Üy.
Mustafa Özmen